

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

- 2. Ο Κανόνας της διαγωγής - Σχόλια (2. Vinaya Piṭaka - Aṭṭhakathā)
- 4. Σχόλια για το μικρό κεφάλαιο (4. Cūḷavagga-aṭṭhakathā)
- 6. Η ενότητα για τα καταλύματα (6. Senāsanakkhandhakaṃ)

[Kd 16, PTS 2.146-2.179]

PaliVerse

4. Σχόλια για το μικρό κεφάλαιο

6. Senāsanakkhandhakaṃ

Vihārānujānanakathā

294. Senāsanakkhandhake - apaññattaṃ hotīti ananuññātaṃ hoti. Vihāro nāma aḍḍhayogādimuttako avasesāvāso. Aḍḍhayogoti supaṇṇavaṇkagehaṃ. Pāsādoti dīghapāsādo. Hammiyanti upariākāsatale patiṭṭhitakūṭāgāro pāsādoyeva. Guhāti iṭṭhakāguhā silāguhā dāruguḥā paṃsuguḥā. Āgatānāgatassa cātuddisassa saṅghassāti āgatassa ca anāgatassa ca catūsu disāsu appaṭihatacārassa cātuddisassa saṅghassa.

295. Anumodanagāthāsu - sītaṃ uṇhanti utuvisabhāgavasena vuttaṃ. Sisire cāpi vuṭṭhiyoti ettha sisiroti samphusitakavāto vuccati. Vuṭṭhiyoti ujukameghavuṭṭhiyo eva. Etāni sabbāni paṭihantīti imināva padena yojetabbāni.

Paṭihaññatīti vihārena paṭihaññati. Leṇatthanti nilīyanatthaṃ. Sukhatthanti sītādiparissayābhāvena sukhavihāratthaṃ. Jhāyituñca vipassitunti idampi padadvayaṃ “sukhatthañcā”ti imināva padena yojetabbaṃ. Idañhi vuttaṃ hoti - sukhatthañca vihāradānaṃ, katamaṃ sukhatthaṃ? Jhāyituṃ vipassituñca yaṃ sukhaṃ, tadatthaṃ. Atha vā parapadenapi yojetabbaṃ -jhāyituñca vipassituñca vihāradānaṃ; idha jhāyissanti vipassissantīti dadato vihāradānaṃ saṅghassa aggaṃ buddhena vaṇṇitaṃ. Vuttañhetva - “so ca sabbadado hoti, yo dadāti upassaya”nti.

Yasmā ca aggaṃ vaṇṇitaṃ, “tasmā hi paṇḍito poso”ti gāthā. Vāsayettha bahussuteti ettha vihāre pariyattibahussute ca paṭivedhabahussute ca vāseyya. Tesaṃ annañcāti yaṃ tesaṃ anucchavikaṃ annañca pānañca vatthāni ca mañcapīṭhādisenāsanāni ca, taṃ sabbamaṃ tesu ujubhūtesu akuṭilacittesu. Dadeyyāti nidaheyya. Tañca kho vippasannena cetasā na cittappasādaṃ virādheta, evaṃ vippasannacittassa hi te tassa dhammaṃ desenti...pe... parinibbāti anāsavoti.

296. Āviñchanacchiddaṃ āviñchanarajjunti ettha rajju nāma sacepi dīpinaṅgutṭhena katā hoti, vaṭṭatiyeva; na kāci na vaṭṭati. Tīṇi tālānīti tisso kuñcikāyo. Yantakaṃ sūcikanti ettha yaṃ yaṃ jānāti taṃ taṃ yantakaṃ, tassa vivaraṇasūcikañca kātuṃ vaṭṭati. Vedikāvātapānaṃ nāma cetiye vedikāsadisamaṃ. Jālavātapānaṃ nāma jālakabaddhaṃ. Salākavātapānaṃ nāma thambhakavātapānaṃ. Cakkalikanti ettha coḷakapādapuñchanaṃ bandhituṃ anujānāmīti attho. Vātapānabhisīti vātapānappamāṇena bhisim katvā bandhituṃ anujānāmīti attho. Miḍḍhinti miḍḍhakaṃ. Bidalamañcakanti vettamañcaṃ; veḷuvilīvehi vā vītaṃ.

297. Āsandikoti caturassapīṭhaṃ vuccati. Uccakampi āsandikanti vacanato ekatobhāgena dīghapīṭhameva hi aṭṭhaṅgulapādakaṃ vaṭṭati, caturassaāsandiko pana pamāṇātikkantopi vaṭṭatīti veditabbo. Sattaṅgo nāma tīsu disāsu apassayaṃ katvā katamañco, ayampi pamāṇātikkanto vaṭṭati. Bhaddapīṭhanti vettamayaṃ pīṭhaṃ vuccati. Pīṭhikāti pilotikābaddhapīṭhameva. Eḷakapādapīṭhaṃ nāma dārupaṭṭikāya upari pāde ṭhapetvā bhojanaphalakaṃ viya katapīṭhaṃ vuccati.

Āmalakavaṭṭikapīṭhaṃ nāma āmalakākārena yojitaṃ bahupāḍakapīṭhaṃ. Imāni tāva pāliyaṃ āgatapīṭhāni. Dārumayaṃ pana sabbam pīṭhaṃ vaṭṭatīti ayamettha vinicchayo. Kocchanti usiramayaṃ vā muñjapabbajamayaṃ vā.

Aṭṭhaṅgulaparamaṃ mañcapaṭipāḍakanti ettha manussānaṃ pamāṇaṅgulameva aṭṭhaṅgulaṃ. Cimilikā nāma parikkammakatāya bhūmiyā chavisamrakkhanaṭṭhāya attharaṇaṃ vuccati. Rukkhatūlanti simbalirukkhādīnaṃ yesaṃ kesañci rukkhānaṃ tūlaṃ. Latātūlanti khīravallīādīnaṃ yāsaṃ kāsāñci vallīnaṃ tūlaṃ. Poṭakitūlanti poṭakitiṇādīnaṃ yesaṃ kesañci tiṇajātikānaṃ antamaso ucchunaḷādīnampi tūlaṃ. Etehi tīhi sabbabhūtagāmā saṅgahitā honti. Rukkhavallitiṇajātiyo hi muñcitvā añño bhūtagāmo nāma natthi, tasmā yassa kassaci bhūtagāmassa tūlaṃ bimbohane vaṭṭati, bhisim̐ pana pāpuṇitvā sabbampetaṃ akappiyatūlanti vuccati. Na kevalaṅca bimbohane etaṃ tūlameva, haṃsamorādīnaṃ sabbasakuṇānaṃ sīhādīnaṃ sabbacatuppadānaṅca lomampi vaṭṭati. Piyaṅgupupphabakulaṃ pupphādi pana yaṃkiñci pupphaṃ na vaṭṭati. Tamālapattaṃ suddhameva na vaṭṭati, missakaṃ pana vaṭṭati. Bhisīnaṃ anuññātaṃ pañcavidhaṃ uṇṇāditūlampi vaṭṭati.

Addhakāyikānīti upaḍḍhakāyappamaṇāni, yesu kaṭito paṭṭhāya yāva sīsaṃ upadahanti. Sīsappamaṇaṃ nāma yassa vitthārato tīsu kaṇṇesu dvinnam̐ kaṇṇānaṃ antaraṃ minīyamānaṃ vidatthi ceva caturaṅgulaṅca hoti, majjhaṭṭhānaṃ muṭṭhiratanaṃ hoti. Dīghato pana diyaḍḍharatanaṃ vā dviratanaṃ vāti kurundiyaṃ vuttaṃ. Ayaṃ sīsappamaṇassa ukkaṭṭhaparicchedo. Ito uddhaṃ na vaṭṭati, heṭṭhā pana vaṭṭati. Agilānassa sīsupadhānaṅca pādupadhānañcāti dvayameva vaṭṭati. Gilānassa bimbohanāni santharitvā upari paccattharaṇaṃ katvā nipajjitumpi vaṭṭati. “Yāni pana bhisīnaṃ anuññātāni pañca kappiyatūlāni, tehi bimbohanaṃ mahantampi vaṭṭatī”ti phussadevatthero āha. Vinayadharaupatissatthero pana “bimbohanaṃ karissāmī”ti kappiyatūlaṃ vā akappiyatūlaṃ vā pakkhipitvā karontassa pamāṇameva vaṭṭatī”ti āha.

Pañca bhisiyoti pañcahi uṇṇādīhi pūritabhisīyo. Tūlagaṇanāya hi etāsaṃ gaṇanā vuttā. Tattha uṇṇaggahaṇena na kevalaṃ eḷakalomameva gahitaṃ, ṭhapetvā manussalomaṃ yaṃkiñci kappiyākappiyamaṃsajātīnaṃ pakkhicatuppadānaṃ lomam̐, sabbam̐ idha uṇṇaggahaṇeneva gahitaṃ. Tasmā channaṃ cīvarānaṃ channaṃ anuloma cīvarānaṅca aññatarena bhisicchaviṃ katvā taṃ sabbam̐ pakkhipitvā bhisim̐ kātuṃ vaṭṭati. Eḷakalomāni pana apakkhipitvā kambalameva catugguṇaṃ vā pañcaguṇaṃ vā pakkhipitvā katāpi uṇṇabhisīsaṅkhyameva gacchati.

Coḷabhisiādīsu yaṃkiñci navacoḷaṃ vā purāṇacoḷaṃ vā samharitvā vā anto pakkhipitvā vā katā coḷabhisi, yaṃkiñci vākaṃ pakkhipitvā katā vākabhisi, yaṃkiñci tiṇaṃ pakkhipitvā katā tiṇabhisi, aññatra suddhatamālapattaṃ yaṃkiñci paṇṇaṃ pakkhipitvā katā paṇṇabhisīti veditabbā. Tamālapattaṃ pana aññena missameva vaṭṭati, suddhaṃ na vaṭṭati. Bhisīyā pamāṇaniyamo natthi, mañcabhisi pīṭhabhisi bhūmattharaṇabhisi caṅkamanabhisi pādapuñchanabhisi etāsaṃ anurūpato sallakkhetvā attano rucivasena pamāṇaṃ kātappaṃ. Yaṃ panetaṃ uṇṇādipañcavidhatūlampi bhisīyaṃ vaṭṭati, taṃ “masūrakepi vaṭṭatī”ti kurundiyaṃ vuttaṃ. Etena masūrakaṃ paribhuñjituṃ vaṭṭatīti siddhaṃ hoti.

Mañcabhisim̐ pīṭhe santharantīti mañcabhisim̐ pīṭhe attharanti; attharaṇaṭṭhāya harantīti yujjati. Ullokaṃ akaritvāti heṭṭhā cimilikaṃ adatvā. Phositunti rajanena vā haliddiyā vā upari phusitāni dātuṃ. Bhattikammanti bhisicchaviyā upari

bhattikammaṃ. Hatthabhattinti pañcaṅgulibhattiṃ.

298. Ikkāsanti rukkhaniyyāsaṃ vā silesaṃ vā. Piṭṭhamaddanti piṭṭhakhalīṃ. Kuṇḍakamattikanti kuṇḍakamissakamattikaṃ. Sāsapakuṭṭanti sāsapapiṭṭhaṃ. Sittthatelakanti vilīnamadhusittthakaṃ. Accussannaṃ hotīti bindu bindu hutvā titṭhati. Paccuddharitunti puñchitum. Gaṇḍumattikanti gaṇḍuppadagūthamattikaṃ. Kasāvanti āmalakaharītakānaṃ kasāvaṃ.

299. Na bhikkhave paṭibhānacittanti ettha na kevalaṃ itthipurisarūpameva, tiracchānarūpampi antamaso gaṇḍuppadarūpampi bhikkhuno sayamaṃ kātuṃ vā “karohī”ti vattum vā na vaṭṭati, “upāsaka dvārapālaṃ karohī”ti vattumpi na labbhati. Jātakapakaraṇaasadisadānādīni pana pasādanīyāni nibbidāpaṭisaṃyuttāni vā vatthūni parehi kārāpetum labbhati. Mālākammādīni sayampi kātuṃ labbhati.

300. Aḷakamandāti ekaṅgaṇā manussābhikiṇṇā. Tayo gabbheti ettha sivikāgabbhoti caturassagabbho. Nālikāgabbhoti vitthārato diguṇatiguṇāyāmo dīghagabbho. Hammiyagabbhoti ākāsatale kūṭagāragabbho vā muṇḍacchadanagabbho vā.

Kalaṅkapādakanti rukkhaṃ vijjhivā tattha khāṇuke ākoṭetvā kataṃ, taṃ āharimaṃ bhittipādaṃ jiṇṇakuṭṭapādassa upatthambhanatthaṃ bhūmiyaṃ patitṭhāpetum anujānāmīti attho. Parittāṇakiṭikanti vassaparittāṇatthaṃ kiṭikaṃ. Uddasudhanti vacchakagomayena ceva chārikāya ca saddhiṃ madditamattikaṃ.

Ālindo nāma pamukhaṃ vuccati. Paghanaṃ nāma yaṃ nikkhamantā ca pavisantā ca pādehi hananti, tassa vihāradvāre ubhato kuṭṭaṃ nīharitvā katapadesassetamaṃ adhivacanaṃ, “paghāna”ntipi vuccati. Pakuṭṭanti majjhe gabbhassa samantā pariyāgāro vuccati. “Pakuṭa”ntipi pāṭho. Osārakanti anālindake vihāre vaṃsaṃ datvā tato daṇḍake osāretvā katachadanapamukhaṃ. Saṃsāraṇakiṭiko nāma cakkalayutto kiṭiko.

301. Pānīyabhājananti pivantānaṃ pānīyadānabhājanaṃ. Uḷuṅko ca thālakaṇca pānīyasaṅkhassa anulomāni.

303. Apesīti dīghadārumhi khāṇuke pavesetvā kaṇṭakasākhāhi vinandhitvā kataṃ dvārathakanakaṃ. Palighoti gāmadvāresu viya cakkayuttaṃ dvārathakanakaṃ.

305. Assatarīhi yuttā rathā assatarīrathā. Āmuttamaṇikuṇḍalāti āmuttamaṇikuṇḍalāni.

Parinibbutoti kilesaparinibbānena parinibbuto. Sītibhūtoti kilesātapābhāvena sītibhūto. Nirūpadhīti kilesupadhiabhāvena nirūpadhīti vuccati.

Sabbā āsattiyo chetvāti rūpādīsu vā visayesu sabbabhavesu vā patthanāyo chinditvā. Hadaḃe daranti citte kilesadarathaṃ vinetvā. Veyyāyikanti vayakaraṇaṃ vuccati.

307. Ādeyyavācoti tassa vacanaṃ bahū janā ādiyitabbaṃ sotabbaṃ maññantīti attho. Ārāme akaṃsūti ye sadhanā, te attano dhanena akaṃsu. Ye mandadhanā ceva adhanā ca, tesamaṃ dhanam adāsi. Iti so satahassakahāpaṇe satahassagghanakaṇca bhaṇḍam datvā pañcacattālīsajojanike addhāne yojane yojane viharapatiṭṭhānaṃ katvā sāvattiṃ agamāsi.

Koṭṭisantharam santharāpesīti kahāpaṇakoṭiyā kahāpaṇakoṭim paṭipādetvā santhari. Ye tattha rukkhā vā pokkharāṇiyo vā tesam parikkhepappamāṇam gahetvā aññasmim ṭhāne santharivā adāsi. Evamassa aṭṭhārasakoṭikam nidhānam parikkhayaṃ agamāsi.

Kumārassa etadahosīti gahapatino evaṃ bahudhanam cajantassāpi mukhassa vippasannākāram disvā etaṃ ahosi. Koṭṭhakam māpesīti sattabhūmikam dvāraakoṭṭhakapāsādam māpesi.

Atha kho anāthapiṇḍiko gahapati jetavane vihāre kārāpesi...pe...maṇḍape kārāpesīti aparāhipi aṭṭhārasahi koṭīhi ete vihārādayo kārāpesi aṭṭhakarīsappamāṇāya bhūmiyā. Vipassissa hi bhagavato punabbasumitto gahapati yojanappamāṇam bhūmim suvaṇṇiṭṭhakāsantharena kiṇitvā vihāram kārāpesi. Sikhissa pana sirivaḍḍho gahapati tigāvutappamāṇam suvaṇṇayaṭṭhisantharena, vessabhussa sotthijo gahapati aḍḍhayojanappamāṇam suvaṇṇaphālasantharena, kakusandhassa pana accuto gahapati gāvutappamāṇam suvaṇṇahatthipadasantharena, koṇāgamanassa uggo gahapati aḍḍhagāvutappamāṇam suvaṇṇiṭṭhakāsantharena, kassapassa sumaṅgalo gahapati vīsatusabhappamāṇam suvaṇṇakacchapasantharena, amhākam bhagavato sudatto gahapati aṭṭhakarīsappamāṇam bhūmim kahāpaṇasantharena kiṇitvā vihāram kārāpesīti; evaṃ anupubbena parihāyanti sampattiyoti alameva sabbasampattīsu virajjitum alam vimuccituntī.

308. Khaṇḍanti bhinnokāso. Phullanti phalitokāso. Paṭisaṅkharissatīti pākatikam karissati. Laddhanavakammena pana bhikkhunā vāsipharasunikhādanādīni gahetvā sayam na kātabbam, katākatam jānitabbam.

310. Piṭṭhito piṭṭhito gantvāti thero kira gilāne paṭijagganto jiṇṇe vuḍḍhe saṅgaṇhanto sabbapacchato āgacchati. Idamassa cārittam. Tena vuttam - “piṭṭhito piṭṭhito gantvā”ti. Aggāsananti therāsanam. Aggodakanti dakkhiṇodakam. Aggapiṇḍanti saṅghattherapiṇḍam. Antarā satthīnam karitvāti catunnam pādānam antare karitvā.

315. Patitṭhāpesīti aṭṭhārasakoṭipariccāgam katvā patitṭhāpesi. Evaṃ sabbāpi catupaṇṇāsakoṭiyo pariccaji.

Vihārānujānanakathā niṭṭhitā.

Āsanappaṭibāhanādikathā

316. Vipakatabhojanoti antaraghare vā vihāre vā araṇṇe vā yattha katthaci bhuñjamāno bhikkhu anitṭhite bhojane na vuṭṭhāpetabbo. Antaraghare pacchā āgatena bhikkham gahetvā gantabbam. Sace manussā vā bhikkhū vā “pavisathā”ti vadanti, “mayi pavisante bhikkhū uṭṭhahissantī”ti vattabbam. “Etha, bhante, āsanam atthī”ti vuttena pana pavisitabbam. Sace koci kiñci na vadati, āsanasālam gantvā atisamīpam agantvā sabhāgaṭṭhāne ṭhātabbam. Okāse kate “pavisathā”ti vuttena pana pavisitabbam. Sace pana yaṃ āsanam tassa pāpuṇāti, tattha abhuñjanto bhikkhu nisinno hoti, tam uṭṭhāpetum vaṭṭati. Yāgukhajjakādīsu pana yaṃkiñci pivitvā vā khāditvā vā yāva añño āgacchati, tāva nisinnam rittahatthampi vuṭṭhāpetum na vaṭṭati. Vipakatabhojanoyeva hi so hoti.

Sace vuṭṭhāpetīti sace āpattiṃ atikkamitvāpi vuṭṭhāpetiyeva. Pavārito ca hotīti yaṃ so vuṭṭhāpeti, ayañca bhikkhu pavārito ca hoti, tena vattabbo - “gaccha udakaṃ āharāhi”ti. Vuḍḍhataṛaṇhi bhikkhuṃ āṇāpetuṃ idameva ekaṃ ṭhānanti. Sace so udakampi na āharati, tato yañca navakatarena kattabbaṃ, taṃ dassento “sādhukaṃ sitthāhi”tiādimāha.

Gilānassa patirūpaṃ seyyanti ettha yo kāsabhagandarātisārādīhi gilāno hoti, kheḷamallakavaccakapālādīni ṭhapetabbāni honti. Kuṭṭhi vā hoti, senāsanaṃ dūseti; evarūpassa heṭṭhāpāsādapaṇṇasālādīsu aññataraṃ ekamantaṃ senāsanaṃ dātabbaṃ. Yasmiṃ vasante senāsanaṃ na dussati, tassa varaseyyāpi dātabbāva. Yopi sinehapānavirecananatthukammādīsu yaṃkiñci bhesajjaṃ karoti, sabbo so gilānoyeva, tassāpi sallakkhetvā patirūpaṃ senāsanaṃ dātabbaṃ. Lesakappenāti appakena sīsābādhādimattena. Bhikkhū gaṇetvāti “ettakā nāma bhikkhū”ti vihāre bhikkhūnaṃ paricchedaṃ ṇatvā.

Āsanappaṭibāhanādikathā niṭṭhitā.

Senāsanaggāhakathā

318. Seyyāti mañcaṭṭhānāni vuccanti. Seyyaggenāti seyyāparicchedena, vassūpanāyikadivase kālaṃ ghoṣetvā ekamañcaṭṭhānaṃ ekassa bhikkhuno gāhetuṃ anujānāmīti attho. Seyyaggena gāhentāti seyyāparicchedena gāhiyamānā. Seyyā ussārayiṃsūti mañcaṭṭhānāni atirekāni ahesuṃ. Vihāraggādīsipi eseṇa nayo. Anubhāganti puna aparaṃpi bhāgaṃ dātuṃ. Atimandesu hi bhikkhūsu ekekassa bhikkhuno dve tīṇi pariveṇāni dātabbāni. Na akāmā dātabboti anicchāya na dātabbo. Tattha vassūpanāyikadivase gahite anubhāge pacchā āgatānaṃ na attano aruciya so anubhāgo dātabbo. Sace pana yena gahito, so ca attano ruciya taṃ anubhāgaṃ vā paṭhamabhāgaṃ vā deti, vaṭṭati.

Nissīme ṭhitassāti upacārasīmato bahi ṭhitassa. Anto upacārasīmāya pana dūre ṭhitassāpi labbhatiyeva. Senāsanaṃ gahetvāti vassūpanāyikadivase gahetvā. Sabbakālaṃ paṭibāhantīti catumāsaccayena utukālepi paṭibāhanti. Tīsu senāsanaggāhesu purimako ca pacchimako cāti ime dve gāhā thāvarā.

Antarāmuttake ayaṃ vinicchayo - ekasmiṃ vihāre mahālābhasenāsanaṃ hoti. Senāsanasāmikā vassūpagataṃ bhikkhuṃ sabbapaccayehi sakkaccaṃ upaṭṭhahitvā pavāretvā gamanakāle bahuṃ samaṇaparikkhāraṃ denti. Mahātherā dūratopi āgantvā vassūpanāyikadivase taṃ gahetvā phāsuṃ vasitvā vutthavassā lābhaṃ gaṇhitvā pakkamanti. Āvāsikā “mayāṃ etthuppannaṃ lābhaṃ na labhāma, niccaṃ āgantukamahātherāva labhanti, teyeva naṃ āgantvā paṭijaggissantī”ti palujjantampi na olokonti. Bhagavā tassa paṭijagganattaṃ “aparajjugatāya pavāraṇāya āyatīṃ vassāvāsattāya antarāmuttako gāhetabbo”ti āha.

Taṃ gāhentena saṅghatthero vattabbo - “bhante antarāmuttakasenāsanaṃ gaṇhathā”ti. Sace gaṇhāti, dātabbaṃ; no ce eteneva upāyena anutheraṃ ādiṃ katvā yo gaṇhāti, tassa antamaso sāmaṇerassāpi dātabbaṃ. Tena taṃ senāsanaṃ aṭṭhamāse paṭijaggitabbaṃ. Chadanabhittibhūmīsu yaṃ kiñci khaṇḍaṃ vā phullaṃ vā hoti, taṃ sabbaṃ paṭisaṅkharitabbaṃ. Uddesaparipucchādīhi divasaṃ khepetvā rattiṃ tattha vasitumpi vaṭṭati. Rattiṃ pariveṇe vasitvā tattha divasaṃ khepetumpi vaṭṭati. Rattindivaṃ tattheva vasitumpi vaṭṭati. Utukāle āgatānaṃ vuḍḍhānaṃ na paṭibāhitabbaṃ. Vassūpanāyikadivase pana sampatte sace saṅghatthero “mayhaṃ

idaṃ senāsanam dethā”ti vadati, na labhati. “Bhante, idaṃ antarāmuttakam gahetvā atṭhamāse ekena bhikkhunā paṭijaggita”nti vatvā na dātabbam. Atṭhamāse paṭijaggakabhikkhusseva gahitam hoti.

Yasmiṃ pana senāsane ekasamvacchare dvikkhattum paccaye denti chamāsaccayena chamāsaccayena, taṃ antarāmuttakam na gāhetabbam. Yasmiṃ vā tikkhattum denti catumāsaccayena catumāsaccayena, yasmiṃ vā catukkhattum denti temāsaccayena temāsaccayena, taṃ antarāmuttakam na gāhetabbam. Paccayeneva hi taṃ paṭijagganam labhissati. Yasmiṃ pana ekasamvacchare sakideva bahupaccaye denti, etaṃ antarāmuttakam gāhetabbanti. Ayaṃ tāva antovasse vassūpanāyikadivasena pāḷiyam āgatasenāsanaggāhakathā.

Ayaṃ pana senāsanaggāho nāma duvidho hoti - utukāle ca vassāvāse ca. Tattha utukāle tāva keci āgantukā bhikkhū purebhattam āgacchanti, keci pacchābhattam paṭhamayāmaṃ vā majjhimayāmaṃ vā pacchimayāmaṃ vā ye yadā āgacchanti, tesam tadāva bhikkhū uṭṭhāpetvā senāsanam dātabbam. Akālo nāma natthi. Senāsanapaññāpakena pana paṇḍitena bhavitabbam, ekaṃ vā dve vā mañcaṭṭhānāni ṭhapetabbāni. Sace vikāle eko vā dve vā therā āgacchanti, te vattabbā - “bhante, ādito paṭṭhāya vuṭṭhāpiyamāne sabbepi bhikkhū ubbhaṇḍikā bhavissanti, tumhe amhākam vasanaṭṭhāneyeva vasathā”ti.

Bahūsu pana āgatesu vuṭṭhāpetvā paṭipāṭiyā dātabbam. Sace ekekaṃ pariveṇam pahoti, ekekaṃ pariveṇam dātabbam. Tattha aggisāladīghasālamaṇḍalamālādayo sabbepi tasseeva pāpuṇanti. Evaṃ appahonte pāsādaggena dātabbam. Pāsādesu appahontesu ovarakaggena dātabbam. Ovarakesu appahontesu seyyaggena dātabbam. Seyyaggesu appahontesu mañcaṭṭhānena dātabbam. Mañcaṭṭhāne appahonte ekaṭṭhakaṭṭhānavasena dātabbam. Bhikkhuno pana ṭhitokāsamattam na gāhetabbam. Etañhi senāsanam nāma na hoti. Piṭhakaṭṭhāne pana appahonte ekaṃ mañcaṭṭhānam vā piṭhakaṭṭhānam vā vārena vārena gahetvā “bhante, vissamathā”ti tiṇṇam janānam dātabbam, na hi sakkā sītasamaye sabbarattim ajjhokāse vasitum. Mahātherena paṭhamayāmaṃ vissamitvā nikkhamitvā dutiyattherassa vattabbam - “āvuso, idha pavisāhi”ti. Sace mahāthero niddāgaruko hoti, kālam na jānāti, ukkāsitvā dvāram ākoṭetvā “bhante, kālo jāto, sītam anudahatī”ti vattabbam. Tena nikkhamitvā okāso dātabbo, adātum na labhati. Dutiyattherenapi majjhimayāmaṃ vissamitvā purimanayeneva itarassa dātabbam. Niddāgaruko vuttanayeneva vuṭṭhāpetabbo. Evaṃ ekarattim ekamañcaṭṭhānam tiṇṇam dātabbam. Jambudīpe pana ekacce bhikkhū “senāsanam nāma mañcaṭṭhānam vā piṭhaṭṭhānam vā kiñcideva kassaci sappāyam hoti, kassaci asappāya”nti āgantukā hontu vā mā vā, devasikaṃ senāsanam gāhenti. Ayaṃ utukāle senāsanaggāho nāma.

Vassāvāse pana atthi āgantukavattam, atthi āvāsikavattam, āgantukena tāva sakaṭṭhānam muñcitvā aññattha gantvā vasitukāmena vassūpanāyikadivasameva tattha na gantabbam. Vasanaṭṭhānam vā hi tatra sambādham bhaveyya, bhikkhācāro vā na sampajjeyya, tena na phāsum vihareyya. Tasmā “idāni māsamattena vassūpanāyikā bhavissatī”ti taṃ vihāram pavisitabbam. Tattha māsamattam vasanto sace uddesatthiko uddesasampattim sallakkhetvā, sace kammaṭṭhāniko kammaṭṭhānasappāyatam sallakkhetvā, sace paccayatthiko paccayalābham sallakkhetvā antovasse sukham vasissati.

Sakaṭṭhānato ca tattha gacchantena na gocaragāmo ghaṭṭetabbo, na tattha manussā vattabbā - “tumhe nissāya salākabhaddāni vā yāgukhajjakādāni vā vassāvāsikaṃ vā natthi, ayaṃ cetiyassa parikkhāro, ayaṃ uposathāgārassa, idaṃ tālañceva sūci ca sampatiṇṇaṃ tumhākaṃ vihāra”nti. Senāsanaṃ pana jaggitvā dārubbhaṇḍamattikābhaddāni paṭisāmetvā gamiyavattaṃ pūretvā gantabbāṃ. Evaṃ gacchantenāpi daharehi pattacivarabhaddikāyo ukkhipāpetvā telanālikattaradaṇḍāni gāhāpetvā chattaṃ paggayha attānaṃ dassentena gāmadvāreneva na gantabbāṃ, paṭicchannena aṭavimaggena gantabbāṃ. Aṭavimagge asati gumbādāni maddantena na gantabbāṃ, gamiyavattaṃ pana pūretvā vitakkaṃ chinditvā suddhacittena gamanavatteneva gantabbāṃ. Sace pana gāmadvārena maggo hoti, gacchantañca naṃ saparivāraṃ disvā manussā “amhākaṃ thero viyā”ti upadhāvitvā “kuhiṃ, bhante, sabbaparikkhāre gahetvā gacchathā”ti vadanti, tesu ce eko evaṃ vadati - “vassūpanāyikakālo nāmāyaṃ, yattha antovasse nibaddhabhikkhācāro bhaddapaṭiṇṇadanañca labbhati, tattha bhikkhū gacchanti”ti. Tassa ce sutvā te manussā “bhante, imasmimpi gāme jano bhuñjati ceva nivāseti ca, mā aññattha gacchathā”ti vatvā mittāmacce pakkosāpetvā sabbe sammantayitvā vihāre nibaddhavattañca salākabhaddāni ca vassāvāsikañca paṭṭhapetvā “idheva bhante vasathā”ti yācanti, sabbāṃ sādītum vaṭṭati. Sabbañhetuṃ kappiyañceva anavajjañca. Kurundiyaṃ pana “kuhiṃ gacchathā”ti vutte ‘asukaṭṭhāna’nti vatvā, ‘kasmā tattha gacchathā’ti vutte ‘kāraṇaṃ ācikkhitabba”nti vuttaṃ. Ubhayampi panettha suddhacittattāva anavajjaṃ. Idaṃ āgantukavattaṃ nāma.

Idaṃ pana āvāsikavattaṃ - paṭikacceva hi āvāsikehi vihāro jaggitabbo.

Khaṇḍaphullapaṭisaṅkharāṇaparibhaddāni kātābbāni.

Rattiṭṭhānadvāṭṭhānavaccakuṭipassāvāṭṭhānāni padhānagharavīhāramaggoti imāni sabbāni paṭijaggitābbāni, cetiye sudhākaṃmaṃ muddavedikāya telamakkhanaṃ mañcapaṭṭhapatiṇṇaggaṇanti idampi sabbāṃ kātābbāṃ - “vassaṃ vasitukāmā āgantvā uddesaparipucchākaṃmaṭṭhānānuyogādāni karontā sukhaṃ vasissanti”ti.

Kataparikkammehi āsāḥijūṇhapañcamito paṭṭhāya vassāvāsikaṃ pucchitābbāṃ.

Kattha pucchitābbāṃ? Yato pakatiyā labbhati. Yehi pana na dinnapubbaṃ, te pucchitum na vaṭṭati. Kasmā pucchitābbāṃ? Kadāci hi manussā denti, kadāci dubbhikkhādāni upaddutā na denti. Tattha ye na dassanti, te apucchitvā vassāvāsike gāhite gāhitabhikkhūnaṃ lābhantarāyo hoti, tasmā pucchitvā gāhetābbāṃ, pucchantena “tumhākaṃ vassāvāsikaggāhakakālo upakaṭṭho”ti vattābbāṃ. Sace vadanti “bhante, imaṃ saṃvaccharaṃ chātakādāni upaddutamha, na sakkoma dātu”nti vā “yaṃ mayaṃ pubbe dema, tato ūnataraṃ dassāmā”ti vā “idāni kappāso sulabho, yaṃ pubbe dema, tato bahutaraṃ dassāmā”ti vā vadanti, taṃ sallakkhetvā tadanurūpena nayena tesāṃ tesāṃ senāsane bhikkhūnaṃ vassāvāsikaṃ gāhetābbāṃ.

Sace manussā vadanti - “yassa amhākaṃ vassāvāsikaṃ pāpuṇāti, so temāsaṃ pānīyaṃ upaṭṭhāpetu, vihāramaggaṃ jaggatu, cetiyaṇṇaṇabodhiyaṇṇāni jaggatu, bodhirukkhe udakaṃ āsiñcatū”ti, yassa taṃ pāpuṇāti, tassa ācikkhitābbāṃ. Yo pana gāmo paṭikkamma yojanadvijojanantare hoti, tatra ce kulāni upanikkhepaṃ ṭhapetvā vihāre vassāvāsikaṃ dentiyeva, tāni kulāni apucchitvāpi tesāṃ senāsane vattaṃ katvā vasantassa vassāvāsikaṃ gāhetābbāṃ. Sace pana tesāṃ senāsane paṃsukūliko vasati, āgatañca taṃ disvā “tumhākaṃ vassāvāsikaṃ demā”ti vadanti, tena saṅghassa ācikkhitābbāṃ. Sace tāni kulāni saṅghassa dātum na icchanti,

“tumhākaṃyeva demā”ti vadanti, sabhāgo bhikkhu “vattaṃ katvā gaṇhāhi”ti vattabbo. Paṃsukūlikassa panetaṃ na vaṭṭati, iti saddhādeyye dāyakamanussā pucchitabbā.

Tatruppāde pana kappiyakāraṇā pucchitabbā. Kathaṃ pucchitabbā? “Kiṃ, āvuso, saṅghassa bhaṇḍapaṭicchādanaṃ bhavissatī”ti. Sace vadanti - “bhavissati, bhante, ekekassa navahatthaṃ sātakaṃ dassāma, vassāvāsikaṃ gāhethā”ti, gāhetabbaṃ. Sacepi vadanti - “sātakaṃ natthi; vatthu pana atthi, gāhetha, bhante”ti, vatthumhi santepi gāhetuṃ vaṭṭatiyeva. Kappiyakāraṇānañhi hatthe “kappiyabhaṇḍaṃ paribhuñjathā”ti dinnavatthuto yaṃ yaṃ kappāṃ, taṃ taṃ sabbaṃ paribhuñjituṃ anuññātaṃ.

Yaṃ panettha piṇḍapātattāya gilānapaccayatthāya vā uddissa dinnāṃ, taṃ cīvare upanāmentehi saṅghasuṭṭhutāya apaloketvā upanāmetabbaṃ. Senāsanattāya uddissa dinnāṃ garubhaṇḍaṃ hoti, cīvaravaseneva catupaccayavasena vā dinnāṃ cīvare upanāmentānaṃ apalokanakammakiccaṃ natthi, apalokanakammaṃ karontehi ca puggalavaseneva kātābbaṃ, saṅghavasena na kātābbaṃ. Jātarūparajatavasenāpi āmakadhaññavasena vā apalokanakammaṃ na vaṭṭati. Kappiyabhaṇḍavasena cīvarataṇḍulādivaseneva ca vaṭṭati. Taṃ pana evaṃ kattābbaṃ - “idāni subhikkhaṃ sulabhapiṇḍaṃ, bhikkhū cīvarena kilamanti, ettakaṃ nāma taṇḍulabhāgaṃ bhikkhūnaṃ cīvaraṃ kātuṃ ruccatī”ti. “Gilānapaccayo sulabho gilāno vā natthi, ettakaṃ nāma taṇḍulabhāgaṃ bhikkhūnaṃ cīvaraṃ kātuṃ ruccatī”ti.

Evaṃ cīvarapaccayaṃ sallakkhetvā senāsanassa kāle ghosite sannipatite saṅghe senāsanaggāhako sammannitabbo. Sammannantena ca dve sammannitabbāti vuttaṃ. Evañhi navako vuḍḍhatarassa, vuḍḍho ca navakassa gāhessati. Mahante pana mahāvihārasadise vihāre tayo cattāro janā sammannitabbā. Kurundiyaṃ pana “aṭṭhapi soḷasapi jane sammannituṃ vaṭṭatī”ti vuttaṃ. Tesāṃ sammuti kammavācāyapi apalokanena vaṭṭatiyeva.

Tehi sammatehi bhikkhūhi senāsaṇaṃ sallakkhetabbaṃ, cetiyagharaṃ bodhigharaṃ āsanagharaṃ sammūñjanīyaṃ dāruaṭṭo vaccakuṭi itṭhakaṣālā vaḍḍhakasālā dvārakoṭṭhako pāṇīyamālo maggo pokkharaṇīti etāni hi asenāsanāni, vihāro aḍḍhayogo pāsādo hammiyaṃ guhā maṇḍapo rukkhamaṇḍalaṃ velugumboti imāni senāsanāni, tāni gāhetabbāni. Gāhentena ca “paṭhamāṃ bhikkhū gaṇetuṃ, bhikkhū gaṇetvā seyyā gaṇetu”nti ettha vuttanayena gāhetabbāni. Sace saṅghiko ca saddhādeyyo cāti dve cīvarapaccayā honti, tesu yaṃ bhikkhū paṭhamāṃ gaṇhituṃ icchanti, taṃ gāhetvā tassa ṭhitikato paṭṭhāya itaro gāhetabbo.

Sace pana bhikkhūnaṃ appatāya pariveṇaggena senāsane gāhiyamāne ekaṃ pariveṇaṃ mahālābhaṃ hoti, dasa vā dvādasa vā cīvarāni labhanti, taṃ vijaṭetvā aññesu alābhakesu āvāsesu pakkhipitvā aññesampi bhikkhūnaṃ gāhetabbanti mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero panāha - “na evaṃ kātābbaṃ, manussā hi attano āvāsajagganattāya paccayaṃ denti, tasmā aññehi bhikkhūhi tattha pavisitabba”nti. Sace panettha mahāthero paṭikkosati - “māvuso, evaṃ gāhetha, bhagavato anusitṭhiṃ karotha, vuttañhetāṃ bhagavatā - ‘anujānāmi, bhikkhave, pariveṇaggena gāhetu”nti tassa paṭikkosanāya aṭṭhatvā “bhante bhikkhū bahū, paccayo mando, saṅghaṃ kātuṃ vaṭṭatī”ti taṃ saññāpetvā gāhetabbameva.

Gāhentena ca sammatehi bhikkhūhi mahātherassa santikaṃ gantvā evaṃ

vattabbaṃ - “bhante, tumhākaṃ senāsanaṃ pāpuṇāti, gaṇhatha paccayaṃ dhārethā”ti. “Asukakulassa paccayo asukasenaśanañca mayhaṃ pāpuṇāti, āvuso”ti, “pāpuṇāti, bhante, gaṇhatha na”nti, “gaṇhāmi, āvuso”ti, gahitaṃ hoti. Sace pana “gahitaṃ vo, bhante”ti vutte “gahitaṃ me”ti vā “gaṇhissatha, bhante”ti vutte “gaṇhissāmi”ti vā vadati, “agahitaṃ hoti”ti mahāsumatthero āha.

Mahāpadumatthero panāha - “atītānāgatavacanaṃ vā hotu, vattamānavacanaṃ vā, satuppādamattaālayakaraṇamattameva cettha pamāṇaṃ, tasmā gahitameva hoti”ti.

Yopi paṃsukūliko bhikkhu senāsanaṃ gahetvā paccayaṃ vissajjeti, ayampi na aññasmiṃ āvāse pakkhipitabbo. Tasmīṃyeva pariveṇe aggisālāya vā dīghasālāya vā rukkhamaṇḍale vā aññaṃ gāhetuṃ vaṭṭati. Paṃsukūliko “vasāmi”ti senāsanaṃ jaggiṇṇati, itaro “paccayaṃ gaṇhāmi”ti, evaṃ dvīhi kārāṇehi senāsanaṃ sujaggiṇṇataraṃ bhaviṇṇati. Mahāpaccariyaṃ pana vuttaṃ - “paṃsukūlike vāsathāya senāsanaṃ gaṇhante senāsanaggāhāpakena vattabbaṃ - ‘bhante, idha paccayo atthi, so kiṃ kātabbo’ti. Tena ‘heṭṭhā aññaṃ gāhāpehi’ti vattabbo. Sace pana kiñci avatvā vasati, vuttavassassa ca pādamūle ṭhapetvā sāṭakaṃ denti, vaṭṭati. Atha vassāvāsikaṃ demāti vadanti, tasmīṃ senāsane vassaṃvutthabhikkhūnaṃ pāpuṇāti”ti. Yesaṃ pana senāsanaṃ natthi; kevalaṃ paccayameva denti, tesāṃ paccayaṃ avassāvāsike senāsane gāhetuṃ vaṭṭati.

Manussā thūpaṃ katvā vassāvāsikaṃ gāhāpentī, thūpo nāma asenaśanaṃ, tassa samīpe rukkhe vā maṇḍape vā upanibandhitvā gāhāpetabbaṃ. Tena bhikkhunā cetiyaṃ paṭijaggiṇṇatānaṃ.

Bodhirukkhābodhiharaāsanagharasammunjanīyaṭṭadāruaṭṭavaccakuṭṭidvārakoṭṭhakaṃ ānīyamālakadantaṭṭhamālakasupī eseṇa nayo. Bhojanasālā pana senāsanameva, tasmā taṃ ekassa vā bahūnaṃ vā paricchinditvā gāhetuṃ vaṭṭatīti sabbamidaṃ vitthārena mahāpaccariyaṃ vuttaṃ.

Senāsanaggāhāpakena pana pāṭipadaaruṇato paṭṭhāya yāva puna aruṇaṃ na bhijjati tāva gāhetabbaṃ, idaṃhi senāsanaggāhassa khettaṃ. Sace pātova gāhite senāsane añño vitakkacāriko bhikkhu āgantvā senāsanaṃ yācati, “gahitaṃ, bhante, senāsanaṃ, vassūpagato saṅgho, ramaṇīyo vihāro, rukkhamaṇḍalāsu yattha icchatha tattha vasathā”ti vattabbo. Vassūpagatehi antovasā nibaddhavattaṃ ṭhapetvā vassūpagatā bhikkhū “sammunjanīyo bandhathā”ti vattabbā. Sulabhā ce daṇḍakā ceva salākāyo ca honti, ekekena cha pañca muṭṭhisammunjanīyo, dve tisso yaṭṭhisammunjanīyo vā bandhitabbā. Dullabhā ce honti, dve tisso muṭṭhisammunjanīyo ekā yaṭṭhisammunjanī bandhitabbā. Sāmaṇerehi pañca pañca ukkā koṭṭetabbā. Vasanaṭṭhāne kasāvaparihaṇḍaṃ kātānaṃ.

Vattaṃ karonteṃhi pana “na uddisitaṃ, na uddisāpetabbaṃ, na sajjhāyo kātabbo, na pabbājetabbaṃ, na upasampādetabbaṃ, na nissayo dātabbo, na dhammasavanaṃ kātānaṃ, sabbeva hi ete papañcā. Nippapañcā hutvā samaṇadhammaṃ eva karissāma”ti vā “sabbe terasa dhutaṅgāni samādiyaṇṭu, seyyaṃ akappetvā ṭhānakaṃkamehi vītināmentu, mūgabbataṃ gaṇhantu, sattaḥkaraṇīyena gatāpi bhājanīyabhaṇḍaṃ labhantū”ti vā evarūpaṃ adhammikavattaṃ na kātānaṃ. Evaṃ pana kātānaṃ - pariyattidhammo nāma tividhampi saddhammaṃ paṭiṭṭhāpeti; tasmā sakkaccaṃ uddisatha, uddisāpettha, sajjhāyaṃ karoṭṭha, padhānaghare vasantānaṃ saṅghaṭṭanaṃ akatvā antovihāre nisīditvā uddisatha, uddisāpettha, sajjhāyaṃ karoṭṭha, dhammasavanaṃ samiddhaṃ

karotha, pabbājentā sodhetvā pabbājetha, sodhetvā upasampādetha, sodhetvā nissayaṃ detha, ekopi hi kulaputto pabbajjaṃ upasampadañca labhitvā sakalasāsaṇaṃ patitthāpeti, attano thāmena yattakāni sakkotha tattakāni dhutaṅgāni samādiyatha. Antovassaṃ nāmetaṃ sakaladivasaṃ rattiyaṃ ca paṭhamapacchimayāmesu appamattehi bhavitabbaṃ, vīriyaṃ ārabhitabbaṃ. Porāṇakamahātherāpi sabbapalibodhe chinditvā antovasse ekacārikavattaṃ pūrayiṃsu, bhasse mattaṃ jānitvā dasavattukakathaṃ dasaasubhadasānussatiatthatiṃsārammaṇakathañca kātuṃ vaṭṭati, āgantukānaṃ vattaṃ kātuṃ sattāhakaṇṇiyena gatānaṃ apaloketvā dātuṃ vaṭṭatīti evarūpaṃ vattaṃ kātābbaṃ.

Apica bhikkhū ovaditabbā - “viggāhikapisuṇapharusavacanāni mā vadatha, divase divase sīlāni āvajjentā caturārakkhaṃ ahāpentā manasikārabahulā viharathā”ti. Dantakaṭṭhakhādanavattaṃ ācikkhitabbaṃ, cetiyaṃ vā bodhiṃ vā vandantena gandhamālaṃ vā pūjentena pattaṃ vā thavikāya pakkhipantena na kathetabbaṃ, bhikkhācāravattaṃ ācikkhitabbaṃ - “antogāme manussehi saddhiṃ paccayasaññuttakathā vā visabhāgakathā vā na kathetabbā, rakkhitindriyehi bhavitabbaṃ, khandhakavattañca sekhiyavattañca pūretabba”nti evarūpā bahukāpi niyyānikakathā ācikkhitabbāti.

Pacchimavassūpanāyikadivase pana sace kālaṃ ghosetvā sannipatite saṅghe koci dasahatthaṃ vatthaṃ āharitvā vassāvāsikaṃ deti, āgantuko sace bhikkhu saṅghatthero hoti, tassa dātābbaṃ. Navako ce hoti, sammatena bhikkhunā saṅghatthero vattabbo - “sace bhante icchatha, paṭhamabhāgaṃ muñcitvā idaṃ vatthaṃ gaṇhathā”ti, amuñcantassa na dātābbaṃ. Sace pana pubbe gāhitaṃ muñcitvā gaṇhāti, dātābbaṃ. Etenevupāyena dutiyattherato paṭṭhāya parivattetvā pattaṭṭhāne āgantukassa dātābbaṃ. Sace paṭhamavassūpagatā dve tīṇi cattāri pañca vā vatthāni alatthum, laddhaṃ laddhaṃ etenevupāyena vissajjāpetvā yāva āgantukassa samakaṃ hoti, tāva dātābbaṃ. Tena pana samake laddhe avasiṭṭho anubhāgo therāsane dātabbo. Paccuppanne lābhe sati tṭhitikāya gāhetum katikaṃ kātuṃ vaṭṭati.

Sace dubbhikkhaṃ hoti, dvīsipi vassūpanāyikāsu vassūpagatā bhikkhū bhikkhāya kilamantā “āvuso, idha vasantā sabbeva kilamāma, sādhu vata dvebhāgā homa, yesaṃ ñātipavāritatthānāni atthi, te tattha vasitvā pavāraṇāya āgantvā attano pattaṃ vassāvāsikaṃ gaṇhantū”ti vadanti, tesu ye tattha vasitvā pavāraṇāya āgacchanti, tesam apaloketvā vassāvāsikaṃ dātābbaṃ. Sādiyantāpi hi te neva vassāvāsikassa sāmīno, khīyantāpi ca āvāsikā neva adātuṃ labhanti. Kurundiyaṃ pana vuttaṃ - “katikavattaṃ kātābbaṃ - ‘sabbesaṃ no idha yāgubhattaṃ nappahoti, sabhāgaṭṭhāne vasitvā āgacchatha, tumhākaṃ pattaṃ vassāvāsikaṃ labhissathā”ti. Tañce eko paṭibāhati, supaṭibāhitaṃ; no ce paṭibāhati, katikā sukatā. Pacchā tesam tattha vasitvā āgatānaṃ apaloketvā dātābbaṃ, apalokanakāle paṭibāhitum na labbhatī”ti. Punapi vuttaṃ - “sace vassūpagatesu ekaccānaṃ vassāvāsike apāpuṇante bhikkhū katikaṃ karonti - ‘chinnavassānaṃ vassāvāsikañca idāni uppajjanakavassāvāsikañca imesaṃ dātuṃ ruccatī”ti evaṃ katikāya katāya gāhitasadisameva hoti, uppannuppannaṃ tesameva dātābba”nti.

Temāsaṃ pānīyaṃ upaṭṭhāpetvā vihāramaggacetiyaṅgaṇabodhiyaṅgaṇāni jaggitvā bodhirukkhe udakaṃ siñcitvā pakkantopi vibbhantopi vassāvāsikaṃ labhatiyeva. Bhatiniviṭṭhañhi tena kataṃ. Saṅghikaṃ pana apalokanakammaṃ katvā gāhitaṃ

antovasse vibbhantopi labhateva. Paccayavasena gāhitam pana na labhatīti vadanti.

Sace vutthavasso disaṃgamiko bhikkhu āvāsikassa hatthato kiñcideva kappiyabhaṇḍam gahetvā “asukakule mayham vassāvāsikam pattam, tam gaṇhathā”ti vatvā gataṭṭhāne vibbhamati, vassāvāsikam saṅghikam hoti. Sace pana manusse sammukhā sampatiṇṇāpetvā gacchati, labhati. “Idam vassāvāsikam amhākam senāsane vutthabhikkhuno demā”ti vutte, yassa gāhitam tasseeva hoti. Sace pana senāsanasāmikassa piyakamyatāya puttadhītādayo bahūni vatthāni āharitvā “amhākam senāsane demā”ti denti, tattha vassūpagatassa ekameva vattham dātabbam, sesāni saṅghikāni honti, vassāvāsikaṭṭhitikāya gāhetabbāni. Ṭhitikāya asati therāsanato paṭṭhāya gāhetabbāni. Senāsane vassūpagatam bhikkhum nissāya uppannena cittappasādena bahūni vatthāni āharitvā “senāsanassa demā”ti dinnesupi eseva nayo. Sace pana pādamūle ṭhapetvā “etassa bhikkhuno demā”ti vadanti, tasseeva honti.

Ekassa gehe dve vassāvāsikāni - paṭhamabhāgo sāmaṇerassa gāhito hoti, dutiyo therāsane. So ekaṃ dasahattham, ekaṃ aṭṭhahattham sātakaṃ peseti “vassāvāsikam pattabhikkhūnam dethā”ti vicinitvā varabhāgaṃ sāmaṇerassa datvā anubhāgo therāsane dātabbo. Sace pana ubhopi gharam netvā bhojetvā sayameva pādamūle ṭhapeti, yaṃ yassa dinnaṃ, tadeva tassa hoti.

Ito param mahāpaccariyaṃ āgatanayo hoti - “ekassa ghare daharasāmaṇerassa vassāvāsikam pāpuṇāti, so ce pucchati - ‘amhākam vassāvāsikam kassa patta’nti, ‘sāmaṇerassā’ti avatvā ‘dānakāle jānissasī’ti vatvā dānadivase ekaṃ mahātheram pesetvā nīharāpetabbam. Sace yassa vassāvāsikam pattam, so vibbhamati vā kalam vā karoti, manussā ce pucchanti - ‘kassa amhākam vassāvāsikam patta’nti, tesam yathābhūtam ācikkhitabbam. Sace te vadanti - ‘tumhākam demā’ti, tassa bhikkhuno pāpuṇāti. Atha saṅghassa vā gaṇassa vā denti, saṅghassa vā gaṇassa vā pāpuṇāti. Sace vassūpagatā suddhapamsukūlikāyeve honti, ānetvā dinnaṃ vassāvāsikam senāsanaparikkhāram vā katvā ṭhapetabbam, bimbohanādīni vā katabbāni”ti. Idam nevāsikavattam.

Senāsanaggāhakathā niṭṭhitā.

Upanandavatthukathā

319. Upanandavatthusmiṃ - tattha tayā moghapurisa gahitam idha muttam, idha tayā gahitam tatra muttanti ettha ayamatto - yaṃ tayā tattha senāsanam gahitam, tam te gaṇhanteneva idha muttam hoti. “Idha dānāham, āvuso, muñcāmī”ti vadantena pana tam tatrāpi muttam. Evaṃ tvaṃ ubhayattha paribāhīro.

Ayam panettha vinicchayo - gahaṇena gahaṇam paṭippassambhati, gahaṇena ālayo paṭippassambhati, ālayena gahaṇam paṭippassambhati, ālayena ālayo paṭippassambhati. Kathaṃ? Idhekacco vassūpanāyikadivase ekasmiṃ vihāre senāsanam gahetvā sāmantavihāram gantvā tatrāpi gaṇhāti, tassa iminā gahaṇena purimaṃ gahaṇam paṭippassambhati. Aparo “idha vasissāmī”ti ālayamattam katvā sāmantavihāram gantvā tattha senāsanam gaṇhāti, tassa iminā gahaṇena purimo ālayo paṭippassambhati. Eko “idha vasissāmī”ti senāsanam vā gahetvā ālayam vā katvā sāmantavihāram gantvā “idheva dāni vasissāmī”ti ālayam karoti, iccassa ālayena vā gahaṇam ālayena vā ālayo paṭippassambhati, sabbattha pacchime gahaṇe vā ālaye vā tiṭṭhati. Yo pana “ekasmiṃ vihāre senāsanam gahetvā aññasmiṃ

vihāre vasissāmī”ti gacchati, tassa upacārasīmātikkame senāsanaggāho paṭippassambhati. Yadi pana “tattha phāsu bhavissati, vasissāmi; no ce, āgamissāmī”ti gantvā aphāsuhāvaṃ ñatvā paccāgacchati, vaṭṭati.

320. Tivassantarenāti ettha tivassantaro nāma yo dvīhi vassehi mahantataro vā daharataro vā hoti. Yo pana ekena vassena mahantataro vā daharataro vā hoti, yo vā samānavasso, tattha vattabbameva natthi. Ime sabbe ekasmiṃ mañce vā pīṭhe vā dve dve hutvā nisīdituṃ labhanti. Yaṃ tiṇṇaṃ pahoti, taṃ saṃhārimaṃ vā hotu asaṃhārimaṃ vā, tathārūpe api phalakakhaṇḍe anupasampannenāpi saddhiṃ nisīdituṃ vaṭṭati.

Hatthinakhakanti hatthikumbhe patiṭṭhitaṃ; evaṃ katassa kiretaṃ nāmaṃ. Sabbhaṃ pāsādaparibhoganti suvaṇṇarajatādivicitrāni kavāṭāni mañcapīṭhāni tālavaṇṭāni suvaṇṇarajatamayapānīyaghaṭapānīyasarāvāni yaṃkiñci cittakammakataṃ, sabbhaṃ vaṭṭati. “Pāsādassa dāsīdāsaṃ khattavattuṃ gomahiṃsaṃ demā”ti vadanti, pāṭekkaṃ gahaṇakiccaṃ natthi, pāsāde paṭiggahite paṭiggahitameva hoti. Gonakādīni saṅghikavihāre vā puggalikavihāre vā mañcapīṭhakesu attharivā paribhuñjitū na vaṭṭanti. Dhammāsane pana gihivikaṭanihārena labbhanti, tatrāpi nipajjitū na vaṭṭati.

Upanandavatthukathā niṭṭhitā.

Avissajjiyavatthukathā

321. Pañcimānīti rāsivasena pañca, sarūpavasena panetāni bahūni honti. Tattha ārāmo nāma pupphārāmo vā phalārāmo vā. Ārāmavatthu nāma tesameva ārāmānaṃ atthāya paricchinditvā ṭhapitokāso; tesu vā ārāmesu vīnaṭṭhesu tesam porāṇakabhūmibhāgo. Vihāro nāma yaṃkiñci pāsādādīsenāsaṃ. Vihāravatthu nāma tassa patiṭṭhānokāso. Mañco nāma - masārako, bundikābaddho, kuḷīrapādako āhaccapādakoti imesaṃ pubbe vuttānaṃ catunnaṃ mañcānaṃ aññataro. Pīṭhaṃ nāma masārakādīnaṃyeva catunnaṃ pīṭhānaṃ aññataraṃ. Bhisī nāma uṇṇabhisiādīnaṃ pañcannaṃ aññatarā. Bimbohanaṃ nāma vuttappakārānaṃ bimbohanānaṃ aññataraṃ. Lohakumbhī nāma kāḷalohena vā tambalohena vā yena kenaci lohena katā kumbhī. Lohabhāṇakādīsipi eseva nayo. Ettha pana bhāṇakanti araṇjaro vuccati. Vārakoti ghaṭo. Kaṭāhaṃ kaṭāhameva. Vāsīādīsū valliādīsū ca duviññeyyaṃ nāma natthi. Evaṃ -

Dvisaṅgahāni dve honti, tatiyaṃ catusaṅgahaṃ;
Catutthaṃ navakoṭṭhāsaṃ, pañcamahaṃ aṭṭhabhedanaṃ.

Iti pañcahi rāsīhi, pañcanimmalalocano;
Pañcavīsavidhaṃ nātho, garubhaṇḍaṃ pakāsaya.

Tatrāyaṃ vinicchayakathā - idaṇhi sabbampi garubhaṇḍaṃ idha avissajjiyaṃ, kīṭāgīrivatthusmiṃ “avebhaṅgiya”nti vuttaṃ. Parivāre pana -

“Avissajjiyaṃ avebhaṅgiyaṃ, pañca vuttā mahesinā;
Vissajjentaṃsa paribhuñjantaṃsa anāpatti,
Pañhā mesā kusalehi cintitā”ti. -

Āgataṃ. Tasmā mūlacchejjasena avissajjiyaṃ avebhaṅgiyañca parivattanavasena pana vissajjentassa paribhuñjantassa ca anāpattīti evamettha adhippāyo veditabbo.

Tatrāyaṃ anupubbikathā - idaṃ tāva pañcavidhampi cīvarapiṇḍapātabhesajjatthāya upanetuṃ na vaṭṭati. Thāvarena ca thāvaram garubhaṇḍena ca garubhaṇḍaṃ parivattetuṃ vaṭṭati. Thāvare pana khettaṃ vatthu taḷākaṃ mātikāti evarūpaṃ bhikkhusaṅghassa vicāretuṃ vā sampaṭicchituṃ vā adhivāsetuṃ vā na vaṭṭati, kappiyakārakeheva vicāritato kappiyabhaṇḍaṃ vaṭṭati. Ārāmena pana ārāmaṃ ārāmavattuṃ vihāraṃ vihāravatthuntī imāni cattāri parivattetuṃ vaṭṭati.

Tatrāyaṃ parivattananayo - saṅghassa nāḷikerāraṃ dūre hoti, kappiyakāraṃ vā bahutaraṃ khādanti. Yampi na khādanti, tato sakaṭavetanaṃ datvā appameva haranti. Aññesaṃ pana tassa ārāmassa avidūragāmaṃvāsīnaṃ manussānaṃ vihāraṃ samīpe āraṃ hoti, te saṅghaṃ upasaṅkamitvā sakena ārāmena taṃ ārāmaṃ yācanti, saṅghena “ruccati saṅghassa”ti apaloketvā sampaṭicchitabbo. Sacepi bhikkhūnaṃ rukkhasaṅghassaṃ hoti, manussānaṃ pañca satāni, “tumahākaṃ āraṃ khuddako”ti na vattabbaṃ. Kiñcāpi hi ayaṃ khuddako, atha kho itarato bahutaraṃ āyaṃ deti. Sacepi samakameva deti; evampi icchitacchitakkhaṇe paribhuñjituṃ sakkāti gahetabbameva. Sace pana manussānaṃ bahutarā rukkhā honti, “nanu tumhākaṃ bahutarā rukkhā”ti vattabbaṃ. Sace “atirekaṃ amhākaṃ puññaṃ hotu, saṅghassa demā”ti vadanti, jānāpetvā sampaṭicchituṃ vaṭṭati. Bhikkhūnaṃ rukkhā phaladhārino, manussānaṃ rukkhā na tāva phalaṃ gaṇhanti, kiñcāpi na gaṇhanti, na cirena gaṇhissantīti sampaṭicchitabbameva. Manussānaṃ rukkhā phaladhārino, bhikkhūnaṃ na tāva phalaṃ gaṇhanti, “nanu tumhākaṃ rukkhā phaladhārino”ti vattabbaṃ. Sace “gaṇhatha, bhante, amhākaṃ puññaṃ bhavissatī”ti denti, jānāpetvā sampaṭicchituṃ vaṭṭati; evaṃ ārāmena āraṃ parivattetabbo. Eteneva nayena ārāmavattuṃ vihāropi vihāravatthuṃ ārāmena parivattetabbaṃ. Ārāmavattunā ca mahantena vā khuddakena vā ārāmaārāmavattuṃ vihāravihāravatthūni.

Kathaṃ vihārena vihāro parivattetabbo? Saṅghassa antogāme gehaṃ hoti, manussānaṃ vihāramajjhe pāsādo, ubhopi agghena samakā, sace manussā tena pāsādena taṃ gehaṃ yācanti, sampaṭicchituṃ vaṭṭati. Bhikkhūnaṃ ce mahagghataraṃ gehaṃ hoti, “mahagghataraṃ amhākaṃ geha”nti vutte “kiñcāpi mahagghataraṃ, pabbajitānaṃ asāruppaṃ, na sakkā tattha pabbajitehi vasituṃ, idaṃ pana sārappaṃ gaṇhathā”ti vadanti; evampi sampaṭicchituṃ vaṭṭati. Sace pana manussānaṃ mahagghaṃ hoti, “nanu tumhākaṃ gehaṃ mahaggha”nti vattabbaṃ. “Hotu, bhante, amhākaṃ puññaṃ bhavissati, gaṇhathā”ti vutte pana sampaṭicchituṃ vaṭṭati. Evaṃ vihārena vihāro parivattetabbo. Eteneva nayena vihāravatthuṃ ārāmopi ārāmavattuṃ vihārena parivattetabbaṃ. Vihāravattunā ca mahagghena vā appagghena vā vihāravihāravatthuārāmaārāmavattunā. Evaṃ tāva thāvarena thāvaraparivattanaṃ veditabbaṃ.

Garubhaṇḍena garubhaṇḍaparivattane pana mañcapīṭhaṃ mahantaṃ vā hotu khuddakaṃ vā, antamaso caturaṅgulapādakaṃ vā gāmadārakehi paṃsvāgārakesu kiḷantehi katampi saṅghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍaṃ hoti. Sacepi rājarājamahāmattādayo ekappahārenea mañcasataṃ vā mañcasahassaṃ vā denti, sabbe kappiyamañcā sampaṭicchitabbā, sampaṭicchitvā vuḍḍhapaṭipāṭiyā “saṅghikaparibhogena paribhuñjathā”ti dātabbā, puggalikavasena na dātabbā. Atirekamañce bhaṇḍāgārādīsu paññāpetvā pattacīvaraṃ nikkhipitumpi vaṭṭati.

Bahisīmāya “saṅghassa demā”ti dinnamañco saṅghattherassa vasanaṭṭhāne dātabbo. Tattha ce bahū mañcā honti, mañcena kammaṃ natthi; yassa vasanaṭṭhāne kammaṃ atthi, tattha “saṅghikaparibhogena paribhuñjathā”ti dātabbo. Mahagghena satagghanakena vā sahassagghanakena vā satahassagghanakena vā mañcena aññaṃ mañcasataṃ labhati, parivattetvā gahetabbaṃ. Na kevalaṃ mañcena mañcoveva, āramaārāmaavatthuvihāravihāravatthupīṭṭhabhisibimbohanānipi parivattetuṃ vaṭṭanti. Esa nayo pīṭṭhabhisibimbohanesupi. Etesu hi kappiyākappiyaṃ vuttanayameva. Tattha akappiyaṃ na paribhuñjitabbaṃ, kappiyaṃ saṅghikaparibhogena paribhuñjitabbaṃ. Akappiyaṃ vā mahagghaṃ kappiyaṃ vā parivattetvā vuttavatthūni gahetabbāni. Agarubhaṇḍupagaṃ pana bhisibimbohanaṃ nāma natthi.

Lohakumbhī lohabhāṇakaṃ lohakaṭṭhānti imāni tīṇi mahantāni vā hontu khuddakāni vā antamaso pasatamattaudakagaṇhanakānipi garubhaṇḍāniyeva. Lohavārako pana kāḷalohatambalohavaṭṭalohakaṃsalohānaṃ yena kenaci kato sīhaḷadīpe pādagaṇhanako bhājetabbo. Pādo ca nāma magadhanāḷiyā pañcanāḷimattaṃ gaṇhāti, tato adhikagaṇhanako garubhaṇḍaṃ. Imāni tāva pāḷiyaṃ āgatāni lohabhājanāni.

Pāḷiyaṃ pana anāgatānipi bhiṅgārapaṭiggahauḷuṅkadabbikaṭacchupātitaṭṭakasarakasamuggaṅgārapalladhū makaṭacchuādīni khuddakāni vā mahantāni vā sabbāni garubhaṇḍāni. Patto, ayathālakam, tambalohathālakanti imāni pana bhājanīyāni. Kaṃsalohavaṭṭalohabhājanavikati saṅghikaparibhogena vā gihivikaṭā vā vaṭṭati, puggalikaparibhogena na vaṭṭati. Kaṃsalohādibhājanaṃ saṅghassa dinnampi hi pārihāriyaṃ na vaṭṭati. “Gihivikaṭānihāreneva paribhuñjitabba”nti mahāpaccariyaṃ vuttaṃ.

Ṭhapetvā pana bhājanavikaṭiṃ aññaasmimpi kappiyalohabhaṇḍe - añjanī, añjanisalākā, kaṇṇamalahaṇā, sūci, paṇṇasūci, khuddako, pipphalako, khuddakam, āraṇṇakam, kuṅcika, tāḷam, kattarayaṭṭhi vedhako, natthudānaṃ, bhindivālo, lohakūṭo, lohakuṭṭi, lohaguḷo, lohapiṇḍi, lohacakkalikaṃ, aññaṃpi vippakatalohabhaṇḍaṃ bhājanīyaṃ.

Dhūmanettaphālādīparukkhadīpakapallakaolambakadīpaitthipurisatiracchānagatarūp akāni pana aññāni vā bhitticchadanakavāṭādīsu upanetabbāni, antamaso lohakhilakaṃ upādāya sabbāni lohabhaṇḍāni garubhaṇḍāniyeva honti, attanā laddhānipi pariharitvā puggalikaparibhogena na paribhuñjitabbāni, saṅghikaparibhogena vā gihivikaṭāni vā vaṭṭanti. Tipubhaṇḍepi eseva nayo. Khīrapāsāṇamayāni taṭṭakasarakādīni garubhaṇḍāniyeva.

Ghaṭako pana telabhājanaṃ vā pādagaṇhanakato atirekameva garubhaṇḍaṃ. Suvaṇṇarajatahārakūṭajātīphalikabhājanāni gihivikaṭānipi na vaṭṭanti, pageva saṅghikaparibhogena vā puggalikaparibhogena vā. Senāsanaparibhoge pana āmāsampi anāmāsampi sabbam vaṭṭati.

Vāsiādīsu yāya vāsiyā ṭhapetvā daṇḍakaṭṭhacchedanaṃ vā ucchutacchanaṃ vā aññaṃ mahākammaṃ kātuṃ na sakkā, ayaṃ bhājanīyā. Tato mahattarī yena kenaci ākārena katā vāsi garubhaṇḍameva. Pharasu pana antamaso vejjānaṃ sirāvedhanapharasupi garubhaṇḍameva. Kuṭṭhāriyaṃ pharasusadiso eva vinicchayo. Yā pana āvudhasaṅkhepena katā, ayaṃ anāmāsā. Kudālo antamaso

caturaṅgulamattopi garubhaṇḍameva. Nikhādanam caturassamukham vā hotu doṇimukham vā vaṅkam vā ujukam vā, antamaso sammunjanidaṇḍakavedhanampi daṇḍabaddham ce, garubhaṇḍameva. Sammunjanidaṇḍakhaṇanakam pana adaṇḍakam phalamattameva, yaṃ sakkā sipāṭikāya pakkhipitvā pariharitum, taṃ bhājanīyam. Sikharampi nikhādaneneva saṅgahitam. Yehi manussehi vihāre vāsiādīni dinnāni honti, te ca ghare daḍḍhe vā corehi vā vilutte “detha no, bhante, upakaraṇe, puna pākatike karissāmā”ti vadanti, dātabbā. Sace āharanti, na vāretabbā; anāharantāpi na codetabbā.

Kammārataṭṭakāracundakāraṇaḷakāramaṇikārapattabandhakānam adhikaraṇimuṭṭhikasaṇḍāsatulādīni sabbāni lohamayaupakaraṇāni saṅghe dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍāni.

Tipukoṭṭakasuvaṇṇakāracammakāraupakaraṇesupi eseva nayo. Ayaṃ pana viseso - tipukoṭṭakaupakaraṇesupi tipucchedanasatthakam, suvaṇṇakāraupakaraṇesu suvaṇṇacchedanasatthakam, cammakāraupakaraṇesu kataparikkammacammachiddanakam khuddakasatthakanti imāni bhājanīyabhaṇḍāni. Nahāpitatunnakāraupakaraṇesupi ṭhapetvā mahākattariṃ mahāsaṇḍāsam mahāpipphalakaṇca sabbam bhājanīyam. Mahākattariādīni garubhaṇḍāni.

Vallīādīsu vettavallīādikā yā kāci aḍḍhabāhuppamāṇā valli saṅghassa dinnā vā tatthajātakā vā rakkhitagopitā garubhaṇḍam hoti, sā saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate sace atirekā hoti, puggalikakamme pi upanetum vaṭṭati; arakkhitā pana garubhaṇḍameva na hoti. Suttamakacivākanāḷikerahīracammamayā rajjukā vā yottāni vā vāke ca nāḷikerahīre ca vaṭṭetvā katā ekavaṭṭā vā dvivaṭṭā vā saṅghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍam. Suttam pana avatṭetvā dinnam makacivākanāḷikerahīrā ca bhājanīyā. Yehi panetāni rajjukayottādīni dinnāni honti, te attano karaṇīyena harantā na vāretabbā.

Yo koci antamaso aṭṭhaṅgulasūcidaṇḍamattopi veḷu saṅghassa dinno vā tatthajātako vā rakkhitagopito garubhaṇḍam, sopi saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate atireko puggalikakamme dātum vaṭṭati. Pādagaṇhanakatelanāḷi pana kattarayatṭhi, upāhanadaṇḍako, chattadaṇḍo, chattasalākāti idamettha bhājanīyabhaṇḍam. Daḍḍhagehamanussā gaṇhitvā gacchantā na vāretabbā. Rakkhitagopitam veḷum gaṇhantena samakam vā atirekam vā thāvaram antamaso taṃagghanakampi phāṭikammaṃ katvā gaheṭabbo. Phāṭikammaṃ akatvā gaṇhantena tattheva vaḷaṇṇjetabbo, gamanakāle saṅghikāvāse ṭhapetvā gantabbaṃ. Asatiyā gaheṭvā gatena paṇiṇitvā dātabbo. Desantaram gatena sampattavivāhāre saṅghikāvāse ṭhapetabbo.

Tiṇanti muṇḍam pabbajaṇca ṭhapetvā avasesam yaṃkiṇci tiṇam. Yattha pana tiṇam natthi, tattha paṇṇehi chāḍenti; tasmā paṇṇampi tiṇeneva saṅgahitam. Iti muṇḍādīsu yaṃkiṇci muṭṭhippamāṇampi tiṇam tālapaṇṇādīsu ca ekam paṇṇampi saṅghassa dinnam vā tatthajātakam vā bahārāme saṅghassa tiṇavatthuto jātatiṇam vā rakkhitagopitam garubhaṇḍam hoti, tampi saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate atirekam puggalikakamme dātum vaṭṭati. Daḍḍhagehamanussā gaheṭvā gacchantā na vāretabbā. Aṭṭhaṅgulappamāṇopi rittapotthako garubhaṇḍameva.

Mattikā pakatimattikā vā hotu pañcavaṇṇā vā sudhā vā sajjurasakaṅguṭṭhasilesādīsu vā yaṃkiṇci, dullabhaṭṭhāne ānetvā vā dinnam tatthajātakam vā rakkhitagopitam tālaphalapakkamattam garubhaṇḍam hoti. Tampi saṅghakamme ca cetiyakamme ca

niṭṭhite atirekaṃ puggalikakamme dātum vaṭṭati.
Hiṅguhiṅgulakaharitālanosilañjanāni pana bhājanīyabhaṇḍāni.

Dārubaṇḍe yo koci aṭṭhaṅgulasūcidaṇḍamattopi dārubaṇḍako dārudullabhaṭṭhāne saṅghassa dinno vā tatthajātako vā rakkhitaḡopito, ayaṃ garubaṇḍaṃ hotīti kurundiyaṃ vuttaṃ. Mahāaṭṭhakathāyaṃ pana sabbampi dāruveḷucammaṃpāsāṇādivikaṭiṃ dārubaṇḍena saṅgaṇhitvā “tena kho pana samayena saṅghassa āsandiko uppanno hotī”ti ito paṭṭhāya dārubaṇḍavinicchayo vutto.

Tatrāyaṃ atthuddhāro, āsandiko, sattaṅgo, bhaddapīṭhaṃ, pīṭhikā, eḷakapāḍakapīṭhaṃ, āmalakavaṭṭakapīṭhaṃ, phalakaṃ, kocchaṃ, palālapīṭhakanti imesu tāva yaṃkiñci khuddakaṃ vā hotu mahantaṃ vā, saṅghassa dinnam garubaṇḍaṃ hoti. Palālapīṭhena cettha kadalipattāḍipīṭhānipi saṅgaḡhitāni. Byagghacammaonaddhampi vāḷarūpaparikkhittaṃ, ratanaparisisbbitaṃ, kocchakaṃ garubaṇḍameva.

Vaṅkaphalakaṃ, dīghaphalakaṃ, cīvaradhovanaphalakaṃ, ghaṭṭanaphalakaṃ, ghaṭṭanamuggaro, dantakaṭṭhacchedanagaṇṭhikā, daṇḍamuggaro, ambaṇaṃ, rajanadoṇi, udakapaṭicchako, dārumayo vā dantamayo vā veḷumayo vā sapāḍakopi apāḍakopi samuggo, mañjūsā, pādagaṇhanakato atirekappamāṇo karaṇḍo, udakadoṇi, udakakaṭāhaṃ, uḷuṅko, kaṭacchu, pāṇiyasarāvaṃ, pāṇiyasaṅkhoti etesupi yaṃkiñci saṅghe dinnam garubaṇḍaṃ. Saṅkhathālakam pana bhājanīyaṃ, tathā dārumayo udakatumbo.

Pāḍakathalikamaṇḍalaṃ dārumayaṃ vā hotu coḷapaṇṇāḍimayaṃ vā sabbam garubaṇḍaṃ. Ādhārako pattapidhānaṃ, tālavaṇṭaṃ, bījanī, caṅkoṭakaṃ, pacchi, yaṭṭhisammuñjanī muṭṭhisammuñjanīti etesupi yaṃkiñci khuddakaṃ vā mahantaṃ vā dāruveḷupaṇṇacammāḍisu yena kenaci kataṃ garubaṇḍameva.

Thambhatulāsopānaphalakāḍisu dārumayaṃ vā pāsāṇamayaṃ vā yaṃkiñci gehasambhārarūpaṃ, yo koci kaṭasārako, yaṃkiñci bhūmattharaṇaṃ, yaṃkiñci akappiyacammaṃ, sabbam saṅghe dinnam garubaṇḍaṃ, bhūmattharaṇaṃ kātum vaṭṭati. Eḷakacammaṃ pana paccattharaṇagatikaṃ hoti, tampi garubaṇḍameva. Kappiyacammāni bhājanīyāni. Kurundiyaṃ pana “sabbam maṅcappamāṇaṃ cammaṃ garubaṇḍa”nti vuttaṃ.

Udukkhalaṃ, musalaṃ, suppaṃ, nisadaṃ, nisadapoto, pāsāṇadoṇi, pāsāṇakaṭāhaṃ, turivemabhastāḍi sabbam pesakārāḍibhaṇḍaṃ, sabbam kasibhaṇḍaṃ, sabbam cakkayuttakayānaṃ garubaṇḍameva. Maṅcapāḍo, maṅcaṭāṇī, pīṭhapāḍo, pīṭhaṭāṇī, vāsipharasuāḍīnaṃ daṇḍāti etesu yaṃkiñci vipakatatacchanakammaṃ aniṭṭhitameva bhājanīyaṃ, tacchitamattṭhaṃ pana garubaṇḍaṃ hoti. Anuññātavāsiyā pana daṇḍo chattaṃmuṭṭhipaṇṇaṃ kattarayaṭṭhi upāhanā araṇisahitaṃ dhammakaraṇo pādagaṇhanakato anatirittaṃ āmalakatumbaṃ āmalakaghaṭo lābukatumbaṃ lābughaṭo visāṇakatumbanti sabbametaṃ bhājanīyaṃ, tato mahantataraṃ garubaṇḍaṃ.

Hatthidanto vā yaṃkiñci visāṇaṃ vā atacchitaṃ yathājātameva bhājanīyaṃ, tehi katamaṅcapāḍāḍisu purimasadisoyeva vinicchayo. Tacchitaniṭṭhitopi hiṅgukaraṇḍako añjanakaraṇḍako gaṇṭhikā vidho añjanī añjanisalākā udakapuñchanīti idaṃ sabbam bhājanīyameva.

Mattikābhaṇḍe sabbam manussānam upabhogaparibhogam
ghaṭapiṭharādikulālabhājanam pattakaṭāham aṅgārakaṭāham dhūmadānakam
dīparukkhako dīpakapallikā cayaniṭṭhakā chadaniṭṭhakā thūpikāti saṅghassa
dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍam, pādagaṇhanakato anarittappamāṇo pana
ghaṭako pattam thālakam kañcanako kuṇḍikāti idamettha bhājanīyabhaṇḍam. Yathā
ca mattikābhaṇḍe; evam lohabhaṇḍepi kuṇḍikā bhājanīyakotṭhāsameva bhajātīti
ayamettha anupubbikathā.

Avissajjiyavatthukathā niṭṭhitā.

Navakammadānakathā

323. Bhaṇḍikāṭṭhapanamattenāti dvārabāhānam upari
kapotabhaṇḍikayojanamattena. Paribhaṇḍakaraṇamattenāti
gomayaparibhaṇḍakasāvaparibhaṇḍakaraṇamattena. Dhūmakālikanti idam yāvassa
citakadhūmo na paññāyati, tāva ayam vihāro etassevāti evam dhūmakāle apaloketvā
katapariyositam vihāram denti. Vipakatanti ettha vippakato nāma yāva gopānasiyo
na ārohanti. Gopānasīsu pana āruḥhāsu bahukato nāma hoti, tasmā tato paṭṭhāya na
dātabbo, kiñcīdeva samādapetvā kāressati. Khuddake vihāre kammaṃ oloketvā
chappañcavassikanti kammaṃ oloketvā catuhatthavihāre catuvassikaṃ, pañcahatthe
pañcavassikaṃ, chahatthe chavassikaṃ dātabbam. Aḍḍhayogo pana yasmā
sattaṭṭhahattho hoti, tasmā ettha “sattaṭṭhavassika”nti vuttaṃ. Sace pana so
navahattho hoti navavassikampi dātabbam. Mahallake pana dasahatthe
ekādasahatthe vihāre vā pāsāde vā dasavassikaṃ vā ekādasavassikaṃ vā dātabbam.
Dvādasahatthe pana tato adhike vā lohapāsādasadisepi dvādasavassikameva
dātabbam, na tato uttari.

Navakammiko bhikkhu antovasse tam āvāsam labhati, utukāle paṭibāhitum na
labhati. Sace so āvāso jīrati, āvāsasāmikassa vā tassa vaṃse uppannassa vā kassaci
kathetabbam - “āvāso te nassati, jaggatha etaṃ āvāsa”nti. Sace so na sakkoti,
bhikkhūhi nātī vā upaṭṭhāke vā samādapetvā jaggitabbo. Sace tepi na sakkonti,
saṅghikena paccayena jaggitabbo. Tasmimpī asati ekaṃ āvāsam vissajjetvā avasesā
jaggitabbā. Bahū vissajjetvā ekaṃ saṅghāpetumpi vaṭṭatiyeva.

Dubbhikkhe bhikkhūsu pakkantesu sabbe āvāsā nassanti, tasmā ekaṃ vā dve vā tayo
vā āvāse vissajjetvā tato yāgubhattacīvarādīni paribhuñjantehi sesāvāsā
jaggitabbāyeva. Kurundiyam pana vuttaṃ “saṅghike paccaye asati eko bhikkhu
‘tuyham ekaṃ mañcaṭṭhānam gahetvā jaggāhī’ti vattabbo. Sace bahutaram icchatī,
tibhāgam vā upaḍḍhabhāgam vā datvāpi jaggāpetabbam. Atha
‘thambhamattamevettha avasiṭṭham, bahukammaṃ kātabba’nti na icchatī, ‘tuyham
puggalikameva katvā jagga; evampi hi saṅghassa bhaṇḍakaṭṭhapanatṭhānam
navakānañca vasanaṭṭhānam labhissatī’ti jaggāpetabbo. Evam jaggito pana tasmim
jīvante puggaliko hoti, mate saṅghikoyeva. Sace saddhivihārikānam dātukāmo hoti,
kammaṃ oloketvā tibhāgam vā upaḍḍham vā puggalikaṃ katvā jaggāpetabbo.
Evañhi saddhivihārikānam dātum labhati. Evam jagganake pana asati ‘ekaṃ āvāsam
vissajjetvā’tiadinā nayena jaggāpetabbo’nti.

Idampi ca aññaṃ tattheva vuttaṃ - dve bhikkhū saṅghikaṃ bhūmiṃ gahetvā
sodhetvā saṅghikaṃ senāsanaṃ karonti. Yena sā bhūmi paṭhamam gahitā, so sāmī.
Ubhopi puggalikaṃ karonti, soyeva sāmī. So saṅghikaṃ karoti, itaro puggalikaṃ

karoti, aññaṃ ce bahum senāsanaṭṭhānaṃ atthi, puggalikaṃ karontopi na vāretabbo. Aññasmiṃ pana tādise paṭirūpe ṭhāne asati taṃ paṭibāhitvā saṅghikaṃ karonteneva kātabbam. Yaṃ pana tassa tattha vayakammaṃ kataṃ, taṃ dātabbam. Sace pana katāvāse vā āvāsakaraṇaṭṭhāne vā chāyūpagaphalūpagarukkā honti, apaloketvā hāretabbā. Puggalikā ce honti, sāmikā āpucchitabbā; no ce denti, yāvatatiyaṃ āpucchitvā “rukkaagghanakamūlaṃ dassāma”ti hāretabbā.

Yo pana saṅghikavallimattampi aggahetvā āharimena upakaraṇena saṅghikāya bhūmiyā puggalikavihāraṃ kāreti, upaḍḍhaṃ saṅghikaṃ hoti; upaḍḍhaṃ puggalikaṃ. Pāsādo ce hoti, heṭṭhāpāsādo saṅghiko; upari puggaliko. Sace so heṭṭhāpāsādaṃ icchatī, tassa hoti. Atha heṭṭhā ca upari ca icchatī, ubhayattha upaḍḍhaṃ labhati. Dve senāsanaṇi kāreti - ekaṃ saṅghikaṃ, ekaṃ puggalikaṃ. Sace vihāre utṭhitena dabbasambhārena kāreti, tatiyabhāgaṃ labhati. Sace akataṭṭhāne cayaṃ vā pamukhaṃ vā karoti, bahikuṭṭe upaḍḍhaṃ saṅghassa, upaḍḍhaṃ tassa. Atha mahantaṃ visamaṃ pūretvā apade padaṃ dassetvā kataṃ hoti, anissaro tattha saṅgho.

Ekaṃ varaseyyanti ettha navakammadānaṭṭhāne vā vassaggena pattatṭhāne vā yaṃ icchatī, taṃ ekaṃ varaseyyaṃ anujānāmīti attho.

Pariyosite pakkamati tassevetanti puna āgantvā vasantassa antovassaṃ tasseva taṃ; anāgacchantassa pana saddhivihārikādayo gahetuṃ na labhanti.

Navakammadānakathā niṭṭhitā.

Aññaṭṭapaṭibhogapaṭikkhepādikathā

324. Nātiharantīti aññaṭṭa haritvā na paribhuñjanti. Guttatthāyāti yaṃ tattha mañcapīṭhādī, tassa guttatthāya, taṃ aññaṭṭa harituṃ anujānāmīti attho. Tasmā taṃ aññaṭṭa haritvā saṅghikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ sunaṭṭhaṃ, jiṇṇaṃ sujiṇṇaṃ. Sace arogaṃ tasmīṃ vihāre paṭisaṅkhate puna pākatikaṃ kātabbam. Puggalikaparibhogena paribhuñjato naṭṭhaṃ vā jiṇṇaṃ vā gīvā hoti, tasmīṃ paṭisaṅkhate dātabbameva. Sace tato gopānasiādīni gahetvā aññasmiṃ saṅghikāvāse yojenti, suyositāni. Puggalikāvāse yojentehi pana mūlaṃ vā dātabbam, paṭipākatikaṃ vā kātabbam chaḍḍitavihārato mañcapīṭhādīni theyyacittena gaṇhanto uddhāreyeva bhaṇḍagghena kāretabbo. Puna āvāsikakāle dassāmīti gahetvā saṅghikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ sunaṭṭhaṃ, jiṇṇaṃ sujiṇṇaṃ. Arogañce pākatikaṃ kātabbam. Puggalikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ gīvā hoti. Tato dvāravātapānādīni saṅghikāvāse vā puggalikāvāse vā yojitāni paṭidātabbāniyeva.

Phātikammatthāyāti vaḍḍhikammatthāya. Phātikammañcettaṃ samakaṃ vā atirekaṃ vā agghanakaṃ mañcapīṭhādīsenāsanaṃ vā vaṭṭati.

Cakkalikanti kambalādīhi veṭhetvā katacakkalikaṃ. Allehi pādehīti yehi akkantaṭṭhāne udakaṃ paññāyati, evarūpehi pādehi paribhaṇḍakatabhūmi vā senāsanaṃ vā na akkamitabbam. Sace pana udakasinehamattameva paññāyati, na udakaṃ, vaṭṭati. Pādapuñchaniṃ pana allapādehipi akkamituṃ vaṭṭatiyeva. Saupāhanena dhotapādehi akkamitabbatṭhāneyeva na vaṭṭati.

Coḷakena paliveṭhetunti sudhābhūmiyaṃ vā paribhaṇḍabhūmiyaṃ vā sace taṭṭikā vā kaṭasāraḷo vā natthi, coḷakena pādā veṭhetabbā, tasmim̐ asati paṇṇampi attharituṃ vaṭṭati. Kiñci anattarituṃ vā ṭhapentassa pana dukkaṭaṃ. Yadi pana tattha nevāsikā anattatāyapi bhūmiyā ṭhapenti, adhotapādehipi vaḷaṇṇenti, tatheva vaḷaṇṇetuṃ vaṭṭati.

Na bhikkhave parikkammakā bhittīti setabhitti vā cittaṃkammakā vā. Na kevalaṇṇa bhittimeva, dvārampi vātapānampi apassenaphalakampi pāsāṇatthambhampi rukkhattambhampi cīvarena vā kenaci vā appaṭicchādetvā apassayituṃ na labbhatiyeva.

Dhotapādakāti dhotapādakā hutvā dhotehi pādehi akkamitabbatṭhāne nipajjituṃ kukkuccāyanti. “Dhotapādake”tipi pāṭho. Dhotehi pādehi akkamitabbatṭhānassetam̐ adhivacanam̐. Paccattarituṃ vā paribhaṇḍakataṃ bhūmiṃ vā bhūmattharaṇasenāsanam̐ vā saṅghikamaṇḍapīṭham̐ vā attano santakena paccattaraṇena paccattarituṃ vā nipajjitabbam̐. Sace niddāyatopi paccattaraṇe saṅkuṭṭe koci sarīrāvayavo maṇḍam̐ vā pīṭham̐ vā phusati, āpattiyeva. Lomesu pana lomagaṇanāya āpattiyeva. Paribhogasīsenā apassayantassāpi eseṇa nayo. Hatthatalapādālehi pana phusituṃ vā akkamituṃ vā vaṭṭati. Maṇḍapīṭham̐ nīharantassa kāye paṭihaṇṇāti, anāpatti.

Aṇṇatraparibhogapaṭikkhepādikathā niṭṭhitā.

Saṅghabhaddānūjānanakathā

325. Na sakkonti saṅghabhaddam̐ kātunti sakalassa saṅghassa bhaddam̐ kātuṃ na sakkonti. Uddesabhaddantiādīsu “ekam̐ vā dve vā...pe... dasa vā bhikkhū saṅghato uddisituṃ dethā”ti evam̐ uddesena laddhabhikkhūnam̐ bhaddam̐ kātuṃ icchanti. Apare tatheva bhikkhū paricchindituṃ nimantetuṃ tesam̐ bhaddam̐ kātuṃ icchanti. Apare salākāyo chindituṃ, apare pakkhikam̐ uposathikam̐ pāṭipadikanti evam̐ niyāmetvā, ekassa vā dvinnam̐ vā...pe... dasannam̐ vā bhikkhūnam̐ bhaddam̐ kātuṃ icchanti. Iti etāni bhaddāni uddesabhaddam̐ nimantananti imam̐ vohāram̐ pattāni. Yasmā pana te sacepi dubbhikkhe na sakkonti, subhikkhe jāte pana puna saṅghabhaddam̐ kātuṃ sakkhissanti, tasmā bhagavā tampi anto katvā “anujānāmi, bhikkhave, saṅghabhaddam̐ uddesabhadda”ntiādīmāha.

Tattha saṅghabhaddaṃ ṭhitikā nāma natthi, tasmā “amhākam̐ ajja dasa dvādasā divasā bhuñjantānam̐ idāni aṇṇato bhikkhū ānethā”ti na evam̐ tattha vattabbam̐. “Purimadivasesu amhehi na laddham̐, idāni tam̐ amhākam̐ gāhethā”ti evampi vattam̐ na labbhati. Tañhi āgatāgatānam̐ pāpuṇātiyeva.

Saṅghabhaddānūjānanakathā niṭṭhitā.

Uddesabhaddakathā

Uddesabhaddādisu pana ayam̐ nayo -rañṇā vā rājamahāmattena vā saṅghato uddisituṃ “ettake bhikkhū ānethā”ti pahite kālam̐ ghoṣetuṃ ṭhitikā pucchitabbā. Sace atthi, tato paṭṭhāya gāhetabbam̐; no ce, therāsanato paṭṭhāya gāhetabbam̐. Uddesakena piṇḍapātikānampi na atikkāmetabbam̐. Te pana dhutaṅgam̐ rakkhantā sayameva atikkamissanti; evam̐ gāhiyamāne alasajātikā mahātherā pacchā āgacchanti, “bhante, vīsativassānam̐ gāhiyati, tumhākam̐ ṭhitikā atikkantā”ti na vattabbā, ṭhitikam̐ ṭhapetuṃ tesam̐ gāhetvā pacchā ṭhitikāya gāhetabbam̐.

“Asukavihāre bahum uddesabhattam uppanna”nti sutvā yojanantarikavihāratopi bhikkhū āgacchanti, sampattasampattānam t̥hitat̥thānato paṭṭhāya gāhetabbam. Asampattānampi upacārasīmam pavit̥thānam antevāsikādīsu gaṇhantesu gāhetabbameva. Bahiupacārasīmāya t̥hitānam gāhethāti vadanti, na gāhetabbam. Sace pana upacārasīmam okkantehi ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāreyeva vā honti, parisāvasena vaḍḍhitā nāma sīmā hoti, tasmā gāhetabbam. Saṅghanavakassa dinnepi pacchā āgatānam gāhetabbameva. Dutiyabhāge pana therāsanam āruḷhe puna āgatānam paṭhamabhāgo na pāpuṇāti, dutiyabhāgato vassaggena gāhetabbam.

Ekasmiṃ vihāre ekaṃ bhattuddesaṭṭhānam paricchinditvā gāvutappamāṇāyapi upacārasīmāya yattha katthaci ārocitam uddesabhattam, tasmimyeva bhattuddesaṭṭhāne gāhetabbam. Eko ekassa bhikkhuno paṇiṇāti “svepi saṅghato uddisitvā dasa bhikkhū paṇiṇathā”ti, tena so attho bhattuddesakassa ārocetabbo. Sace tam divasam pamussati, dutiyadivase pātova ārocetabbo. Atha pamussitvāva piṇḍāya pavisanto sarati, yāva upacārasīmam nātikkamati, tāva yā bhojanasālāya pakatiṭṭhitikā, tassāyeva vasena gāhetabbam. Sacepi upacārasīmam atikkantā bhikkhū ca upacārasīmaṭṭhakehi ekābaddhā honti, aññamaññaṃ dvādasahatthantaram avijahitvā gacchanti, pakatiṭṭhitikāya vasena gāhetabbam. Bhikkhūnam pana tādise ekābaddhe asati bahiupacārasīmāya yasmiṃ t̥hāne sarati, tattha navam t̥hitikam katvā gāhetabbam. Antogāme āsanasālāya sarantena āsanasālāya t̥hitikāya gāhetabbam. Yattha katthaci saritvā gāhetabbameva, agāhetum na vaṭṭati. Na hi etaṃ dutiyadivase labbhatīti.

Sace sakavihārato aññaṃ vihāram gacchante bhikkhū disvā koci uddesabhattam uddisāpeti, yāva antoupacāre vā upacārasīmaṭṭhakehi saddhiṃ vuttanayena ekābaddhā vā honti, tāva sakavihāre t̥hitikāvaseneva gāhetabbam. Bahiupacāre t̥hitānam dinnam pana “saṅghato bhante ettake nāma bhikkhū uddisathā”ti vutte sampattānam gāhetabbam. Tattha dvādasahatthantaram avijahitvā ekābaddhanayena dūre t̥hitāpi sampattāyevāti veditabbam. Sace yaṃ vihāram gacchanti, tattha pavit̥thānam ārocenti, tassa vihārassa t̥hitikāvasena gāhetabbam. Sacepi gāmadvāre vā vīthiyam vā catukke vā antaraghare vā bhikkhū disvā koci saṅghuddesam āroceti, tasmim tasmim t̥hāne antoupacāragatānam gāhetabbam.

Gharūpacāro cettha “ekaṃ gharam ekūpacāram, ekaṃ gharam nānūpacāram, nānāgharam ekūpacāram, nānāgharam nānūpacāra”nti imesam vasena veditabbo. Tattha yaṃ ekakulassa gharam ekavaḷaṇṇam hoti, tam suppapātaparicchedassa anto ekūpacāram nāma. Tatthuppanno uddesalābho tasmim upacāre bhikkhācāravattenapi t̥hitānam sabbesam pāpuṇāti, etaṃ “ekaṃ gharam ekūpacāram” nāma.

Yaṃ pana ekaṃ gharam dvinnam bhariyānam sukhavihāratthāya majjhe bhittim uṭṭhāpetvā nānādvāravaḷaṇṇam kataṃ, tatthuppanno uddesalābho bhittiantarikassa na pāpuṇāti, tasmim tasmim t̥hāne nisinnasseva pāpuṇāti, etaṃ “ekaṃ gharam nānūpacāram” nāma.

Yasmiṃ pana ghare bahū bhikkhū nimantetvā antogehato paṭṭhāya ekābaddhe katvā paṭivissakagharānapi pūretvā nisīdāpenti, tatthuppanno uddesalābho sabbesam pāpuṇāti. Yampi nānākulassa nivesanam majjhe bhittim akatvā ekadvāreneva vaḷaṇṇanti, tatrāpi eseva nayo. Etaṃ “nānāgharam ekūpacāram” nāma.

Yo pana nānānivesanesu nisinnānaṃ bhikkhūnaṃ uddesalābho uppajjati, kiñcāpi bhitticchiddena bhikkhū dissanti, tasmim̐ tasmim̐ nivesane nisinnānaṃyeva pāpuṇāti, etaṃ “nānāgharaṃ nānūpacāraṃ” nāma.

Yo pana gāmadvāravīthicatukkesu aññatarasmim̐ ṭhāne uddesabhattaṃ labhitvā aññasmim̐ bhikkhusmim̐ asati attanova pāpuṇāpetvā dutiyadivasepi tasmim̐yeva ṭhāne aññaṃ labhati, tena yaṃ aññaṃ navakaṃ vā vuḍḍhaṃ vā bhikkhuṃ passati, tassa gāhetabbaṃ. Sace koci natthi, attanova pāpetvā bhuñjitabbaṃ.

Sace āsanasālāya nisīditvā kālaṃ paṭimānentesu bhikkhūsu koci āgantvā “saṅghuddesapattaṃ detha, uddesapattaṃ detha, saṅghato uddisitvā pattaṃ detha, saṅghikaṃ pattaṃ dethā”ti vā vadati, uddesapattaṃ ṭhitikāya gāhetvā dātabbaṃ. “Saṅghuddesabhikkhuṃ detha, saṅghato uddisitvā bhikkhuṃ detha, saṅghikaṃ bhikkhuṃ dethā”ti vuttepi eseṃ nayo.

Uddesako panettha pesalo lajjī medhāvī icchitabbo, tena tikkhattuṃ ṭhitikaṃ pucchitvā sace koci ṭhitikaṃ jānanto natthi, therāsanato gāhetabbaṃ. Sace pana “ahaṃ jānāmi, dasavassena laddha”nti koci bhaṇati, “atthāvuso, dasavassā bhikkhū”ti pucchitabbaṃ. Sace tassa sutvā “dasavassamha dasavassamhā”ti bahū āgacchanti, “tuyhaṃ pāpuṇāti, tuyhaṃ pāpuṇāti”ti avatvā “sabbe appasaddā hothā”ti vatvā paṭipāṭiyā ṭhapetabbā. Ṭhapetvā “kati icchathā”ti upāsako pucchitabbo. “Ettake nāma, bhante, bhikkhū”ti vutte “tuyhaṃ pāpuṇāti, tuyhaṃ pāpuṇāti”ti avatvā sabbanavakassa vassaggañca utu ca divasabhāgo ca chāyā ca pucchitabbā. Sace chāyāyapi pucchiyamānāya añño vuḍḍhataro āgacchati, tassa dātabbaṃ. Atha chāyaṃ pucchitvā “tuyhaṃ pāpuṇāti”ti vutte vuḍḍhataro āgacchati, na labhati. Kathāpapañcena hi nisinnassāpi niddāyantassāpi gāhitaṃ suggāhitaṃ, atikkantaṃ suatikkantaṃ, bhājanīyabhaṇḍañhi nāmetaṃ sampattasseva pāpuṇāti, tattha sampattabhāvo upacārena paricchinditabbo. Āsanasālāya ca antoparikkhepo upacāro, tasmim̐ ṭhitassa lābho pāpuṇātīti.

Koci āsanasālato aṭṭha uddesapatte āharāpetvā satta patte paṇītabhojanānaṃ ekaṃ udakassa pūretvā āsanasālāyaṃ paṇīṇāti, gahetvā āgatā kiñci avatvā bhikkhūnaṃ hatthesu paṭiṭṭhāpetvā pakkamanti. Yena yaṃ laddhaṃ, tasseva taṃ hoti. Yena pana udakaṃ laddhaṃ, tassa atikkantampi ṭhitikaṃ ṭhapetvā aññaṃ uddesabhattaṃ gāhetabbaṃ. Tañca lūkhaṃ vā labhatu paṇītaṃ vā ticīvaraparivāraṃ vā, tassevetaṃ. Īdiso hissa puññaviseso. Udakaṃ pana yasmā āmisāṃ na hoti, tasmā aññaṃ uddesabhattaṃ labbhati.

Sace pana te gahetvā āgatā “idaṃ kira bhante sabbam̐ bhājetvā bhuñjathā”ti vatvā gacchanti, sabbehi bhājetvā bhuñjitvā udakaṃ pātabbaṃ. Saṅghato uddisitvā “aṭṭha mahāthere detha, majjhime detha, navake detha, paripuṇṇavassasāmaṇere detha, majjhimbhāṇakādayo detha, mayhaṃ ñātibhikkhū dethā”ti vadantassa pana “upāsaka, tvaṃ evaṃ vadasi, ṭhitikāya pana tesāṃ na pāpuṇāti”ti vatvā ṭhitikāvaseneva dātabbā. Daharasāmaṇerehi pana uddesabhattesu laddhesu sace dāyakānaṃ ghare maṅgalaṃ hoti, “tumhākaṃ ācariyupajjhāye pesethā”ti vattabbaṃ.

Yasmim̐ pana uddesabhatte paṭhamabhāgo sāmaṇerānaṃ pāpuṇāti, anubhāgo mahātherānaṃ, na tattha sāmaṇerā “mayam̐ paṭhamabhāgaṃ labhimhā”ti purato gantuṃ labhanti, yathāpaṭipāṭiyā eva gantabbaṃ. “Saṅghato uddisitvā ‘tumhe ethā’ti vutte ‘mayhaṃ aññadāpi jānissasi, ṭhitikā pana evaṃ gacchatī’”ti ṭhitikāvaseneva

gāhetabbaṃ. Atha “saṅghuddesapattaṃ dethā”ti vatvā agāhiteyeva patte yassa kassaci pattaṃ gahetvā pūretvā āharati, āhaṭampi ṭhitikāya eva gāhetabbaṃ.

Eko “saṅghuddesapattaṃ āharā”ti pesito “bhante, ekaṃ pattaṃ detha, nimantanabhattaṃ āharissāmī”ti vadati, so ce uddesabhattacharato ayaṃ āgatoti ñatvā bhikkhūhi “nanu tvaṃ asukagharato āgato”ti vutto “āma, bhante, na nimantanabhattaṃ, uddesabhatta”nti bhaṇati, ṭhitikāya gahetabbaṃ. Yo pana “ekaṃ pattaṃ āharā”ti vutto “ki’nti vatvā āharāmī”ti vatvā “yathā te ruccatī”ti vutto āgacchati, ayaṃ vissatṭhadūto nāma. Uddesapattaṃ vā paṭipāṭipattaṃ vā puggalikapattaṃ vā yaṃ icchati, taṃ tassa dātabbaṃ. Eko bālo abyatto “uddesapattaṃ āharā”ti pesito vattum na jānāti, tuṇhībhūto tiṭṭhati, so “kassa santikaṃ āgatosī”ti vā “kassa pattaṃ harissasī”ti vā na vattabbo. Evañhi vutto pucchāsabhāgena “tumhākaṃ santikaṃ āgatomhī”ti “tumhākaṃ pattaṃ harissāmī”ti vā vadeyya, tato taṃ bhikkhum aṇṇe bhikkhū jigucchanta na olokeyyum. “Kuhim gacchasi, kim karonto āhiṇḍasī”ti pana vattabbo. Tassa “uddesapattatthāya āgatomhī”ti vadantassa gahetvā patto dātabbo.

Ekā kūṭaṭṭhitikā nāma hoti. Rañño vā hi rājamahāmattassa vā gehe atipaṇitāni atṭha uddesabhattachāni niccaṃ diyyanti, tāni ekacārīkabhattāni katvā bhikkhū visum ṭhitikāya paribhuñjanti. Ekacce bhikkhū “sve dāni amhākaṃ pāpuṇissantī”ti attano ṭhitikaṃ sallakkhetvā gatā, tesu anāgatesuyeva aṇṇe āgantukā bhikkhū āgantvā āsanasālāya nisīdanti; taṅkhaṇaṇṇeva rājapurisā āgantvā “paṇitabhattachapatte dethā”ti vadanti. āgantukā ṭhitikaṃ ajānantā gāhenti. Taṅkhaṇaṇṇeva ca ṭhitikaṃ jānanakabhikkhū āgantvā “kim gāhethā”ti vadanti. “Rājagehe paṇitabhattacha”nti. “Kativassato paṭṭhāyā”ti? “Ettakavassato nāmā”ti. “Mā gāhethā”ti nivāretvā ṭhitikāya gāhetabbaṃ. Gāhite āgatehipi pattadānakāle āgatehipi dinnakāle āgatehipi rājagehato patte pūretvā āhaṭakāle āgatehipi rājā “ajja bhikkhūyeva āgacchantū”ti pesetvā bhikkhūnaṃyeva hatthe piṇḍapātaṃ deti; evaṃ dinnapiṇḍapātaṃ gahetvā āgatakāle āgatehipi ṭhitikaṃ jānanakabhikkhūhi “mā bhuñjitthā”ti vāretvā ṭhitikāyameva gāhetabbaṃ.

Atha ne rājā bhojetvā pattepi nesaṃ pūretvā deti, yaṃ āhaṭaṃ taṃ ṭhitikāya gāhetabbaṃ. Sace pana “mā tucchahatthā gacchantū”ti thokameva pattesu pakkhittaṃ hoti, taṃ na gāhetabbaṃ. Atha bhuñjitvā tucchapattāva āgacchanti, yaṃ tehi bhuttaṃ, taṃ nesaṃ gīvā hotīti mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero panāha - “gīvākiccaṃ ettha natthi, ṭhitikaṃ pana ajānantehi yāva jānanakā āgacchanti, tāva nisīditabbaṃ siyā; evaṃ santepi bhuttaṃ subhuttaṃ, idāni pattaṭṭhānena gāhetabba”nti.

Eko ticīvaraparivāro satagghanako piṇḍapāto avassikassa bhikkhuno patto, vihāre ca “evarūpo piṇḍapāto avassikassa patto”ti likhitvā ṭhapesum. Atha saṭṭhivassaccayena aṇṇo tathārūpo piṇḍapāto uppanno, ayaṃ kim avassikaṭṭhitikāya gāhetabbo, udāhu saṭṭhivassikaṭṭhitikāyāti. Saṭṭhivassikaṭṭhitikāyāti vuttaṃ, ayañhi bhikkhu ṭhitikaṃ gahetvāyeva vaḍḍhitoti.

Eko uddesabhattachaṃ bhuñjitvā sāmaṇero jāto, puna taṃ bhattaṃ sāmaṇeraṭṭhitikāya pattaṃ gaṇhitum labhati. Ayaṃ kira antarābhaṭṭhako nāma. Yo pana paripuṇṇavasso sāmaṇero “sve uddesabhattachaṃ labhissatī”ti ajjeva upasampajjati, atikkantā tassa ṭhitikā. Ekassa bhikkhuno uddesabhattachaṃ pattaṃ, patto cassa na tuccho hoti, so aṇṇassa samīpe nisinnassa pattaṃ dāpeti, tañce theyyāya haranti, gīvā hoti. Sace

pana so bhikkhu “mayhaṃ pattam dammī”ti sayameva deti, assa gīvā na hoti. Athāpi tena bhattacha anattiko hutvā “alam mayham, tavetaṃ bhattacha dammi, pattam pesetvā āharāpehi”ti aññaṃ vadati, yaṃ tato āharīyati sabbam pattasāmikassa hoti. Pattañce theyyāya haranti, suhaṭo; bhattacha dinnattā gīvā na hoti.

Vihāre dasa bhikkhū honti, tesu nava piṇḍapātikā, eko sādiyanako. “Dasa uddesapatte dethā”ti vutte piṇḍapātikā gahetuṃ na icchanti. Itaro bhikkhu “sabbāni mayham pāpuṇantī”ti gaṇhāti, ṭhitikā na hoti. Ekekaṃ ce pāpetvā gaṇhāti, ṭhitikā tiṭṭhati. Evaṃ gāhetvā dasahiṃ pattehi āharāpetvā “bhante, mayham saṅghaṃ karoṭhā”ti nava patte piṇḍapātikānaṃ deti, bhikkhudattiyaṃ nāmetaṃ, gaṇhituṃ vaṭṭati.

Sace so upāsako “bhante, gharaṃ āgantabba”nti vadati, so ca bhikkhu te bhikkhū “etha, bhante, mayham sahāyā hothā”ti tassa gharaṃ gacchati. Yaṃ tattha labhati, sabbam tasseva hoti. Itare tena dinnam labhanti. Atha nesaṃ ghareyeva nisīdāpetvā dakkhiṇodakaṃ datvā yāgukhajjakādīni denti, “bhante, yaṃ manussā denti, taṃ gaṇhathā”ti tassa bhikkhuno vacaneneva itaresaṃ vaṭṭati. Bhuttāvīnaṃ patte pūretvā gaṇhitvā gamanattāya denti, sabbam tasseva bhikkhuno hoti, tena dinnam itaresaṃ vaṭṭati.

Yadi pana te vihāreyeva tena bhikkhunā “bhante, mayham bhikkham gaṇhatha, manussānañca vacanaṃ kātuṃ vaṭṭati”ti vuttā gacchanti, yaṃ tattha bhuñjanti ceva nīharanti ca, sabbam taṃ tasseva santakaṃ. Athāpi “mayham bhikkham gaṇhathā”ti avuttā “manussānaṃ vacanaṃ kātuṃ vaṭṭati”ti gacchanti, tatra ce ekassa madhurena sarena anumodanaṃ karontassa sutvā therānañca upasame pasīditvā bahuṃ samaṇaparikkhāraṃ denti, ayaṃ thesū pasādena uppanno “akatabhāgo” nāma, tasmā sabbesaṃ pāpuṇāti.

Eko saṅghato uddisāpetvā ṭhitikāya gāhitaṃ pattam haritvā paṇitassa khādanīyabhojanīyassa pūretvā āharitvā “imaṃ, bhante, sabbo saṅgho paribhuñjatū”ti deti, sabbehi bhājetvā paribhuñjitabbaṃ. Pattasāmikassa pana atikkantampi ṭhitikaṃ ṭhapetvā aññaṃ uddesabhattacha dātabbaṃ. Atha “paṭhamameva sabbam saṅghikaṃ pattam dethā”ti vadati, ekassa lajjibhikkhuno santako patto dātabbo. āharitvā ca “sabbo saṅgho paribhuñjatū”ti vutte bhājetvā paribhuñjitabbaṃ.

Eko pātiyā bhattacha āharitvā “saṅghuddesaṃ dammī”ti vadati, ekekaṃ ālopaṃ adatvā ṭhitikāya ekassa yāpanamattaṃ katvā dātabbaṃ. Atha so bhattacha āharitvā kiñci vattuṃ ajānanto tuṇhībhūto acchati, “kassa te ānītaṃ, kassa dātukāmosī”ti na vattabbaṃ. Pucchāsabhāgena hi “tumhākaṃ ānītaṃ, tumhākaṃ dātukāmomhī”ti vadeyya, tato taṃ bhikkhuṃ aññe bhikkhū jigucchanta gīvaṃ parivattetvā oloketabbampi na maññeyyūṃ. Sace pana “kuhiṃ yāsi, kiṃ karonto āhiṇḍasī”ti vutte “uddesabhattacha gahetvā āgatomhī”ti vadati, ekena lajjibhikkhunā ṭhitikāya gāhetabbaṃ. Sace ābhattaṃ bahu hoti, sabbesaṃ pahoti, ṭhitikāiccaṃ natthi, therāsanato paṭṭhāya pattam pūretvā dātabbaṃ.

“Saṅghuddesapattam dethā”ti vutte “kiṃ āharissasī”ti avatvā pakatiṭṭhitikāya eva gāhetabbaṃ. Yo pana pāyāso vā rasapiṇḍapāto vā niccaṃ labbhati; evarūpānaṃ paṇītabhojanānaṃ āveṇikā ṭhitikā kātābbā, tathā saparivārāya yāguyā mahagghānaṃ phalānaṃ paṇītānañca khajjakānaṃ. Pakatibhattayāguphalakhajjakānaṃ pana ekāva ṭhitikā kātābbā. “Sappiṃ

āharissāmī”ti vutte sabbasappīnaṃ ekāva ʔhitikā vaʔṭṭati, tathā sabbatelānaṃ.
 “Madhuṃ āharissāmī”ti vutte pana madhuno ekāva ʔhitikā vaʔṭṭati, tathā phāṇitassa
 laʔṭṭhimadhukādīnaṃ bhesajjānaṃ. Sace pana gandhamālaṃ saṅghuddesaṃ denti,
 piṇḍapātikassa vaʔṭṭati, na vaʔṭṭatīti. Āmisasseva paʔikkhattattā vaʔṭṭati, saṅghaṃ
 uddissa dinnattā pana na gahetabbanti vadanti.

Uddesabhattakathā niʔṭṭhitā.

Nimantanabhattakathā

Nimantaṇaṃ puggalikaṇce, sayameva issaro. Saṅghikaṃ pana uddesabhatte
 vuttanayeneva gāhetabbaṃ. Sace panettha dūto byatto hoti, “bhante, rājagehe
 bhikkhusaṅghassa bhattaṃ gaṇhathā”ti avatvā “bhikkhaṃ gaṇhathā”ti vadati,
 piṇḍapātikānampi vaʔṭṭati. Atha dūto abyatto “bhattaṃ gaṇhathā”ti vadati,
 bhattuddesako byatto “bhatta”nti avatvā “bhante, tumhe yāthā”ti vadati; evampi
 piṇḍapātikānampi vaʔṭṭati. Tumhākaṃ paʔipāṭiyā “bhattaṃ pāpuṇātī”ti vutte pana na
 vaʔṭṭati. Sace nimantetuṃ āgatamanusso āsanasālaṃ pavisitvā “aʔṭṭha bhikkhū
 dethā”ti vā “aʔṭṭha patte dethā”ti vā vadati; evampi piṇḍapātikānaṃ vaʔṭṭati, “tumhe
 ca tumhe ca gacchathā”ti vattabbaṃ. Sace pana “aʔṭṭha bhikkhū detha; bhattaṃ
 gaṇhatha, aʔṭṭha patte detha; bhattaṃ gaṇhathā”ti vadati, paʔipāṭiyā gāhetabbaṃ.
 Gāhentaṇa pana vicchinditvā “bhatta”nti avadantaṇa “tumhe ca tumhe ca
 gacchathā”ti vutte piṇḍapātikānaṃ vaʔṭṭati. “Bhante, tumhākaṃ pattaṃ detha,
 tumhe ethā”ti vutte pana “sādhū, upāsakā”ti gantabbaṃ. Saṅghato uddisitvā
 “tumhe ethā”ti vuttepi yathāʔhitikāya gāhetabbaṃ.

Nimantanabhattagharato pana pattatthāya āgatassa uddesabhatte vuttanayeneva
 ʔhitikāya patto dātabbo. Eko “saṅghato paʔipāṭiyā patta”nti avatvā kevalaṃ “ekaṃ
 pattaṃ dethā”ti vatvā agāhiteyeva patte yassa kassaci pattaṃ gahetvā pūretvā
 āharati, taṃ pattasāmikasseva hoti, uddesabhatte viya ʔhitikāya na gāhetabbaṃ.
 Idhāpi yo āgantvā tuṇhībhuṭo tiʔṭṭhati, so “kassa santikaṃ āgatosī”ti vā “kassa
 pattaṃ harissasī”ti vā na vattabbo.

Pucchāsabhāgena hi “tumhākaṃ santikaṃ āgato, tumhākaṃ pattaṃ harissāmī”ti
 vadeyya, tato so bhikkhu bhikkhūhi jigucchaniyo assa. “Kuiṃ gacchasi, kuiṃ karonto
 āhiṇḍasī”ti pana vutte “tassa pattatthāya āgatomhī”ti vadantassa paʔipāṭiyā
 bhattaʔṭṭhitikāya gāhetvā patto dātabbo. “Bhattāharaṇakapattaṃ dethā”ti vuttepi
 paʔipāṭiyā bhattaʔṭṭhitikāya eva dātabbo. Sace āharitvā “sabbo saṅgho bhuṇṇatū”ti
 vadati, bhājetvā bhuṇṇitabbaṃ. Pattasāmikassa atikkantampi ʔhitikaṃ ʔhapetvā
 aññaṃ paʔipāṭibhattaṃ gāhetabbaṃ.

Eko pāṭiyā bhattaṃ āharitvā “saṅghassa dammī”ti vadati, ālopabhattaʔṭṭhitikato
 paʔṭṭhāya ālopaṇkhepena bhājetabbaṃ. Sace pana tuṇhībhuṭo acchati, “kassa te
 ābhataṃ, kassa dātukāmosī”ti na vattabbo. Sace pana “kuiṃ gacchasi, kuiṃ karonto
 āhiṇḍasī”ti vutte “saṅghassa me bhattaṃ ābhataṃ, therānaṃ me bhattaṃ
 ābhata”nti vadati, gahetvā ālopabhattaʔṭṭhitikāya bhājetabbaṃ. Sace pana evaṃ
 ābhataṃ bahuṃ hoti, sakalassa saṅghassa bahu hoti, abhihaṭabhikkhā nāma
 piṇḍapātikānampi vaʔṭṭati, ʔhitikāpucchanakiccaṃ natthi, therāsanato paʔṭṭhāya
 pattaṃ pūretvā dātabbaṃ.

Upāsako saṅghattherassa vā ganthadhutaṅgavasena abhiññātassa vā bhattuddesakassa vā paṇḍitā “amhākaṃ bhattagahaṇatthāya aṭṭha bhikkhū gahetvā āgacchathā”ti, sacepi ñātiupaṭṭhākehi pesitaṃ hoti, ime tayo janā pucchitum na labhanti, āruḥhāyeva mātikaṃ, saṅghato aṭṭha bhikkhū uddisāpetvā attanavamehi gantabbaṃ. Kasmā? Bhikkhusaṅghassa hi ete bhikkhū nissāya lābho uppajjati. Ganthadhutaṅgādīhi pana anabhiññāto āvāsikabhikkhu pucchitum labhati, tasmā tena “kiṃ saṅghato gaṇhāmi, udāhu ye jānāmi, tehi saddhiṃ āgacchāmi”ti mātikaṃ āropetvā yathā dāyakā vadanti, tathā paṭipajjitabbaṃ. “Tumhākaṃ nissitake vā ye vā jānātha, te gahetvā ethā”ti vutte pana ye icchanti, tehi saddhiṃ gantum labhati. Sace “aṭṭha bhikkhū paṇḍitā”ti pesenti, saṅghatova pesetabbā. Attanā sace aññasmīṃ gāme sakkā hoti bhikkhā labhitum, añño gāmo gantabbo. Na sakkā ce hoti labhitum, soyeva gāmo piṇḍāya pavisitabbo.

Nimantitabhikkhū āsanāsālāya nisinnā honti, tatra ce manussā “patte dethā”ti āgacchanti, animantitehi na dātabbā. “Ete nimantitabhikkhū”ti vattabbaṃ. “Tumhepi dethā”ti vutte pana dātum vaṭṭati. Ussavādīsu manussā sayameva pariveṇāni ca padhānagharāni ca gantvā tipītake ca dhammakathike ca bhikkhusatenapi saddhiṃ nimantenti. Tadā yepi jānanti, te gahetvā gantum vaṭṭati. Kasmā? Na hi mahābhikkhusaṅghena atthikā manussā pariveṇāni ca padhānagharāni gacchanti, sannipātaṭṭhānatova yathāsatti yathābalaṃ bhikkhū gaṇhitvā gacchanti.

Sace pana saṅghatthero vā ganthadhutaṅgavasena abhiññātako vā bhattuddesako vā aññatra vā vassaṃ vasitvā katthaci vā gantvā puna sakaṭṭhānaṃ āgacchanti, manussā ca āgantukassa sakkāraṃ karonti, ekavāraṃ ye jānanti, te gahetvā gantabbaṃ. Paṭibaddhakālato pana paṭṭhāya dutiyavāre āraddhe saṅghatoyeva gahetvā gantabbaṃ. Abhinavaāgantukāva hutvā ñātī vā upaṭṭhāke vā passissāmāti gacchanti, tatra tesam ñātī ca upaṭṭhākā ca sakkāraṃ karonti. Ettha pana ye jānanti, te gahetvā gantum vaṭṭati.

Yo pana atilābhī hoti, sakaṭṭhānañca āgantukaṭṭhānañca ekasadisam, sabbattha manussā saṅghabhattaṃ sajjetvāva nisīdanti, tena saṅghatova gahetvā gantabbanti ayaṃ nimantane viseso. Avaseso sabbapañho uddesabhatte vuttanayeneva veditabbo. Kurundiyam pana “aṭṭha mahāthere dethā”ti vutte “aṭṭha mahātherāva dātabbā”ti vuttaṃ. Esa nayo majjhimādīsu. Sace pana avisesetvā “aṭṭha bhikkhū dethā”ti vadati, saṅghato dātabbā.

Nimantanabhattakathā niṭṭhitā.

Salākabhattakathā

Salākabhatte pana “anujānāmi, bhikkhave, salākāya vā paṭṭikāya vā upanibandhitvā opuñjitvā uddisitu”nti vacanato rukkhasāramayāya salākāya vā veḷuvilīvatālapaṇṇādimayāya paṭṭikāya vā “asukassa nāma salākabhatta”nti evaṃ akkharāni upanibandhitvā pacchiyaṃ vā cīvarabhoge vā katvā sabbā salākāyo opuñjitvā punappunaṃ heṭṭhuparivaseneva āloletvā pañcaṅgasamannāgatena bhattuddesakena sace ṭhitikā atthi, ṭhitikato paṭṭhāya; no ce atthi, therāsanato paṭṭhāya salākā dātabbā. Pacchā āgatānampi ekābaddhavasena dūre ṭhitānampi uddesabhatte vuttanayeneva dātabbā.

Sace viharassa samantato bahū gocaragāmā, bhikkhū pana na bahukā, gāmasasenapi salākāyo pāpuṇanti, “tumahākaṃ asukagāme salākabhaddaṃ pāpuṇātī”ti gāmasaseneva gāhetabbā. Evaṃ gāhenta sacepi ekekasmim gāme nānappakārāni saṭṭhisalākabhaddāni, sabbāni gāhitāneva honti, tassa pattaḡāmasamīpe aññānipi dve tīṇi salākabhaddāni honti, tānipi tasseva dātabbāni. Na hi sakkā tesam kāraṇā aññaṃ bhikkhum pahīṇitunti.

Sace ekaccesu gāmesu bahūni salākabhaddāni sallakkhetvā sattannampi aṭṭhannampi bhikkhūnaṃ dātabbāni. Dadantena pana catunnaṃ pañcannaṃ bhaddānaṃ salākāyo ekato bandhitvā dātabbā. Sace taṃ gāmaṃ atikkamitvā añño gāmo hoti, tasmiṃca ekameva salākabhaddaṃ, taṃ pana pātova denti, tampi etesu bhikkhūsu ekassa niggahena datvā “pātova taṃ gahetvā pacchā orimagāme itarāni bhaddāni gaṇhāhī”ti vattabbo. Sace orimagāme salākabhaddesu agāhitesveva gāhitasaññāya gacchati, parabhāgagāme salākabhaddaṃ gāhetvā puna viharāṃ āgantvā itarāni gāhetvā orimagāmo gantabbo. “Na hi bahisīmāya saṅghalābho gāhetum labbhatī”ti ayaṃ nayo kurundiyaṃ vutto.

Sace pana bhikkhū bahū honti, gāmasena salākā na pāpuṇanti, vīthivasena vā vīthiyaṃ ekagehavasena vā kulavasena vā gāhetabbā. Vīthiādīsu ca yattha bahūni bhaddāni, tattha gāme vuttanayeneva bahūnaṃ bhikkhūnaṃ gāhetabbāni. Salākāsu asati uddisitvāpi gāhetabbāni.

Salākadāyakena pana vattaṃ jānitabbaṃ. Tena hi kālasseva vuṭṭhāya pattacīvaraṃ gahetvā bhojanasālaṃ gantvā asammaṭṭhaṭṭhānaṃ sammajjitvā pāṇiyaṃ paribhojanīyaṃ upaṭṭhāpetvā “idāni bhikkhūhi vattaṃ kataṃ bhavissatī”ti kālaṃ sallakkhetvā ghaṇṭim paharivā bhikkhūsu sannipatitesu paṭhamameva vāragāme salākabhaddaṃ gāhetabbaṃ. “Tuyhaṃ asukasmim nāma vāragāme salākā pāpuṇātī tatra gacchā”ti vattabbaṃ.

Sace atirekagāvute gāmo hoti, taṃ divasaṃ gacchantā kilamanti, “sve tuyhaṃ vāragāme pāpuṇātī”ti ajjeva gāhetabbaṃ. Yo vāragāmaṃ pesiyamāno na gacchati, aññaṃ salākaṃ maggati, na dātabbā. Saddhānañhi manussānaṃ puññahāni saṅghassa ca lābhacchedo hoti, tasmā tassa dutiyepi tatiyepi divase aññā salākā na dātabbā, “attano pattaṭṭhānaṃ gantvā bhuñjāhī”ti vattabbo, tīṇi pana divasāni agacchantassa vāragāmato orimavāragāme salākā gāhetabbā. Tañce na gaṇhāti, tato paṭṭhāya tassa aññaṃ salākaṃ dātuṃ na vaṭṭati, daṇḍakammaṃ pana gālhaṃ kātabbaṃ, saṭṭhito vā paṇṇāsato vā na parihāpetabbaṃ. Vāragāme gāhetvā viharavāro gāhetabbo, “tuyhaṃ viharavāro pāpuṇātī”ti vattabbaṃ. Viharavārikassa dve tisso yāgusalākāyo tisso catasso vā bhaddasālākāyo ca dātabbā, nibaddhaṃ katvā pana na dātabbā. Yāgubhattadāyakaṃ hi “amhākaṃ yāgubhattaṃ viharagopakāva bhuñjantī”ti aññathattaṃ āpajjeyyūṃ, tasmā aññesu kulesu dātabbā.

Sace viharavārikānaṃ sabhāgā āharitvā denti, iccetaṃ kusalaṃ; no ce, vāraṃ gāhetvā tesam yāgubhattaṃ āharāpetabbaṃ. Tāva nesaṃ salākā phātikammameva bhavanti, vassaggena pattaṭṭhāne pana aññampi paṇītabhaddasālākaṃ gaṇhitum labhantiyeva. Atirekauttaribhaṅgassa ekacārikabhaddassa visum ṭhītikaṃ katvā salākā dātabbā.

Sace yena salākā laddhā, so taṃdivasaṃ taṃ bhaddaṃ na labhati, punadivase gāhetabbaṃ. Bhaddameva labhati, na uttaribhaṅgaṃ; evampi puna gāhetabbaṃ. Khīrabhattassa salākāyapi eseva nayo. Sace pana khīrameva labhati, na bhaddaṃ;

khīralābhato paṭṭhāya puna na gāhetabbaṃ. Dve tīṇi ekacārikabhaddhāni ekasseva pāpuṇanti, dubbhikkhasamaye saṅghanavakena laddhakāle vijaṭetvā visuṃ gāhetabbāni, pākatikasalākabhaddhaṃ aladdhassāpi punadivase gāhetabbaṃ.

Sace khuddako vihāro hoti, sabbe bhikkhū ekasambhogā, ucchusalākaṃ gāhentena yassa kassaci sammukhībhūtaṃ pāpetvā mahātherādīnaṃ divā tacchetvā dātuṃ vaṭṭati. Rasasalākaṃ pāpetvā pacchābhaddhaṃ parissāvetvā vā phāṇitaṃ vā kāretvā piṇḍapātikādīnampi dātabbaṃ. Āgantukānaṃ āgatānāgatabhāvaṃ ṇatvā gāhetabbā, mahāāvāse ṭhitikaṃ katvā gāhetabbā.

Takkasalākampi sabhāgaṭṭhāne pāpetvā vā pacāpetvā vā dhūmāpetvā vā therānaṃ dātuṃ vaṭṭati. Mahāāvāse vuttanayeneva paṭipajjitabbaṃ phalasalākapūvasalākabhaddhājagandhamālasalākāyopi visuṃ ṭhitikāya gāhetabbā. Bhaddhājādisalākāyo cettha kiñcāpi piṇḍapātikādīnampi vaṭṭanti, salākavasena gāhitattā pana na sādītabbā. Aggabhikkhāmattaṃ salākabhaddhaṃ denti, ṭhitikaṃ pucchitvā gāhetabbaṃ. Asatiyā ṭhitikāya therāsanato paṭṭhāya gāhetabbaṃ. Sace tādisāni bhaddhāni bahūni honti, ekekassa bhikkhuno dve tīṇi dātabbāni; no ce, ekekameva datvā paṭipāṭiyā gatāya puna therāsanato paṭṭhāya dātabbaṃ. Sace antarāva upacchijjati, ṭhitikā sallakkhetabbā. Yadi pana tādisaṃ bhaddhaṃ nibaddhameva hoti, yassa pāpuṇāti, so vattabbo “laddhā vā aladdhā vā svepi gaṇheyyāsī”ti. Ekaṃ anibaddhaṃ hoti, labhanadivase pana yāvadattham labhati, alabhanadivasā bahutarā honti, tam yassa pāpuṇāti, so alabhitvā “sve gaṇheyyāsī”ti vattabbo.

Yo salākāsu gāhitāsu pacchā āgacchati, tassa atikkantāva salākā na upaṭṭhāpetvā dātabbā. Salākaṃ nāma ghaṇṭippaharaṇato paṭṭhāya āgantvā hattham pasārentova labhati. Aññaṃ āgantvā samīpe ṭhitassāpi atikkantā atikkantāva hoti. Sace panassa añño gaṇhanto atthi, sayam anāgatopi labhati. Sabhāgaṭṭhāne asuko anāgatoti ṇatvā “ayaṃ tassa salākā”ti ṭhapetuṃ vaṭṭati. Sace “anāgatassa na dātabbā”ti katikaṃ karonti, adhammikaṃ hoti. Antoupacāre ṭhitassa hi bhājanīyabhaṇḍam pāpuṇāti. Sace pana “anāgatassa dethā”ti mahāsaddam karonti, daṇḍakammam ṭhapetabbaṃ, “āgantvā gaṇhantū”ti vattabbaṃ.

Chappañcasalākā naṭṭhā honti, bhaddhadesako dāyakaṇaṃ nāmaṃ nassarati, so ce naṭṭhasalākā mahātherassa vā attano vā pāpetvā bhikkhū vadeyya, “mayā asukagāme salākabhaddhaṃ mayham pāpitaṃ, tumhe tattha laddham salākabhaddhaṃ bhuñjeyyāthā”ti, vaṭṭati. Vihāre apāpitaṃ pana āsanasālāya tam bhaddhaṃ labhitvā tattheva pāpetvā bhuñjitum na vaṭṭati. “Ajja paṭṭhāya mayham salākabhaddhaṃ gaṇhathā”ti vutte tatra āsanasālāya gāhetum na vaṭṭati, viharāṃ ānetvā gāhetabbaṃ. “Sve paṭṭhāyā”ti vutte pana bhaddhadesakassa ācikkhitabbaṃ “sve paṭṭhāya asukakulaṃ nāma salākabhaddhaṃ deti, salākaggāhaṇakāle sareyyāsī”ti. Dubbhikkhe salākabhaddhaṃ pacchinditvā subhikkhe jāte kiñci disvā “ajja paṭṭhāya amhākaṃ salākabhaddhaṃ gaṇhathā”ti puna paṭṭhapenti, antogāme agāhetvā viharāṃ ānetvā gāhetabbaṃ. Idañhi “salākabhaddhaṃ” nāma. Uddesabhaddhasadisam na hoti, viharameva sandhāya diyyati, tasmā bahiupacāre gāhetum na vaṭṭati. “Sve paṭṭhāyā”ti vutte pana viharā gāhetabbameva.

Gamiko bhikkhu yaṃ disābhāgaṃ gantukāmo, tattha aññaṃ vāragāmasalākā laddhā hoti, tam gāhetvā itaram bhikkhum “mayham pattasalākaṃ tvam gaṇhāhi”ti vatvā gantum vaṭṭati. Tena pana upacārasīmaṃ anatikkanteyeva tasmim tassa salākā gāhetabbā.

Chaḍḍitavihāre manussā bodhicetiyādīni jaggitvā bhuñjantūti salākabhaddam paṭṭhapenti, bhikkhū sakaṭṭhānesu vasitvā kālasseva gantvā tattha vattam karitvā tam bhaddam bhuñjanti, vaṭṭati. Sace tesu svātanāya attano pāpetvā gatesu āgantuko bhikkhu chaḍḍitavihāre vasitvā kālasseva vattam katvā ghaṇṭim paharitvā salākabhaddam attano pāpetvā āsanasālam gacchati, sova tassa bhaddassa issaro. Yo pana bhikkhūsu vattam karontesuyeva bhūmiyam dve tayo sammunjanippahāre datvā ghaṇṭim paharitvā “dhuragāme salākabhaddam mayham pāpuṇāti”ti gacchati, tassa tam corikāya gahitattā na pāpuṇāti, vattam katvā pāpetvā pacchā gatabhikkhūnamyeva hoti.

Eko gāmo atidūre hoti, bhikkhū niccam gantum na icchanti, manussā “mayam puññaena paribāhirā homā”ti vadanti, ye tassa gāmassa āsannavihāre sabhāgabhikkhū, te vattabbā “imesam bhikkhūnam anāgatadivase tumhe bhuñjathā”ti. Salākā pana devasikam pāpetabbā, tā ca kho pana ghaṇṭippaharaṇamattena vā pacchicālanamattena vā pāpitā na honti, pacchim pana gahetvā salākā pīṭhake ākiritabbā, pacchi pana mukhavaṭṭiyam na gahetabbā. Sace hi tattha ahi vā vicchiko vā bhavye, dukkam uppādeyya; tasmā heṭṭhā gahetvā pacchim parammukham katvā salākā ākiritabbā “sacepi sappo bhavissati, ettova palāyissati”ti. Evam salākā ākiritvā gāmādivasena pubbe vuttanayeneva gāhetabbā. Apica ekam mahātherassa pāpetvā “avasesā mayham pāpuṇanti”ti attano pāpetvā vattam katvā cetiyam vanditvā vitakkamālake ṭhitehi bhikkhūhi “pāpitā, āvuso, salākā”ti vutte “āma, bhante, tumhe gatagatagāme salākabhaddam gaṇhathā”ti vattabbam; evam pāpitāpi hi supāpitāva honti.

Bhikkhū sabbarattim dhammasavanattham aññaṃ vihāram gacchantā “mayam tattha dānam aggahetvāva amhākam gocaragāmeva piṇḍāya caritvā āgamissāmā”ti salākā aggahetvāva gatā, vihāre therassa pattasalākabhaddam bhuñjitum āgacchanti, vaṭṭati. Atha mahātheropi “aham idha kim karomī”ti tehiyeva saddhim gacchati, tehi gatavihāre abhuñjitvāva gocaragāmam anuppattehi “detha, bhante, patte salākayāguādīni āharissāmā”ti vutte pattā na dātabbā. “Kasmā, bhante, na dethā”ti “vihāraṭṭhakam bhaddam vihāre vuttānam pāpuṇāti, mayam aññasmiṃ vihāre vuttā”ti. “Detha, bhante, na mayam vihāre pālīkāya dema, tumhākam dema, gaṇhatha amhākam bhikkha”nti vutte pana vaṭṭati.

Salākabhaddakathā niṭṭhitā.

Pakkhikabhaddādikathā

Pakkhikādīsu pana yam abhilakkhitesu cātuddasī pañcadasī pañcamī aṭṭhamīti imesu pakkhesu kammappasutehi uposatham katum satikaraṇatthāya diyyati, tam pakkhikam nāma. Tam salākabhaddagatikameva hoti, gāhetvā bhuñjitabbam. Sace salākabhaddampi pakkhikabhaddampi bahu sabbesam vinivijjhivā gacchati, dvepi bhaddāni visum visum gāhetabbāni. Sace bhikkhusaṅgho mahā, pakkhikam gāhetvā tassa ṭhitikāya salākabhaddam gāhetabbam, salākabhaddam vā gāhāpetvā tassa ṭhitikāya pakkhikam gāhetabbam. Yesam na pāpuṇāti, te piṇḍāya carissanti. Sace dvepi bhaddāni bahūni, bhikkhū mandā; salākabhaddam nāma devasikam labbhati, tasmā tam ṭhapetvā “pakkhikam āvuso bhuñjathā”ti pakkhikameva gāhetabbam. Pakkhikam pañitam denti, visum ṭhitikā katabbā. “Sve pakkho”ti ajja pakkhikam na gāhetabbam. Sace pana dāyakā vadanti “sve amhākam ghare lūkhabhaddam bhavissati, ajjeva pakkhikabhaddam uddisathā”ti, evam vaṭṭati.

Uposathikaṃ nāma anvaḍḍhamāse uposathaṅgāni samādiyivā yaṃ attanā bhuñjati, tadeva diyyati. Pāṭipadikaṃ nāma “uposathe bahū saddhā pasannā bhikkhūnaṃ sakkāraṃ karonti, pāṭipade pana bhikkhū kilamanti, pāṭipade dinnam dubbhikkhadānasadisam mahapphalaṃ hoti, uposathakammena vā parisuddhasīlānaṃ dutiyadivase dinnam mahapphalaṃ hoti”ti sallakkhetvā pāṭipade diyyanakadānaṃ, tampi ubhayaṃ salākabhattachatikameva. Iti imāni sattapi bhattāni piṇḍapātikānaṃ na vaṭṭanti, dhutaṅgabhedam karontiyeva.

Aparānipi cīvarakkhandhake visākhāya varam yācitvā dinnāni āgantukabhattacham gamiyabhattacham gilānabhattacham gilānupaṭṭhākabhattachanti cattāri bhattāni pāḷiyam āgatāneva, tattha āgantukānaṃ dinnam bhattacham “āgantukabhattacham”. Esa nayo sesesu. Sace panettha āgantukabhattachānipi āgantukāpi bahū honti, sabbesaṃ ekekaṃ gāhetabbaṃ, bhattesu appahontesu ṭhitikāya gāhetabbaṃ. Eko āgantuko paṭhamameva āgantvā sabbaṃ āgantukabhattacham attano gāhetvā nisīdati, sabbaṃ tasseva hoti, pacchā āgatehi āgantukehi tena dinnāni paribhuñjitabbāni. Tenapi ekaṃ attano gāhetvā sesāni dātābbaṃ. Ayaṃ uḷāro.

Sace pana yo paṭhamam āgantvāpi attano aggahetvā tuṇhībhūto nisīdati, pacchā āgatehi saddhim paṭipāṭiyā gaṇhitabbaṃ. Sace niccam āgantukā āgacchanti, āgatadivaseyeva bhuñjitabbaṃ, antaranarā ce āgacchanti, dve tīni divasāni bhuñjitabbaṃ. Mahāpaccariyaṃ pana “satta divasāni bhuñjitum vaṭṭatī”ti vuttam.

Āvāsiko katthaci gantvā āgato, tenāpi āgantukabhattacham paribhuñjitabbaṃ. Sace pana tam vihare nibandhāpitaṃ hoti, vihare gāhetabbaṃ. Atha viharo dūre hoti, āsanasālāya nibandhāpitaṃ āsanasālāya gāhetabbaṃ. Sace pana dāyakā “āgantukesu asati āvāsikāpi paribhuñjantū”ti vadanti, vaṭṭati.

Gamiyabhattepi ayameva kathāmaggo. Ayaṃ pana viseso - āgantuko āgantukabhattachameva labhati, gamiko āgantukabhattachampi gamiyabhattachampi. Āvāsikopi pakkamitukāmo gamiko hoti; gamiyabhattacham labhati. Yathā pana āgantukabhattacham; evamidaṃ dve vā tīni vā satta vā divasāni na labbhati. “Gamissāmī”ti bhutto tamdivasaṃ kenacideva kāraṇena na gato, punadivasepi bhuñjitum vaṭṭati, saussāhattā. “Gamissāmī”ti bhuttassa corā vā pantham rundhanti udakaṃ vā, devo vā vassati, sattho vā na gacchati, saussāhena bhuñjitabbaṃ. Ete upaddave oloketena “dve tayo divase bhuñjitum vaṭṭatī”ti mahāpaccariyaṃ vuttam. “Gamissāmī”ti pana lesam oḍḍetvā bhuñjitum na labhati.

Gilānabhattachampi sace sabbesaṃ gilānānaṃ pahoti, sabbesaṃ dātābbaṃ; no ce, ṭhītikaṃ katvā gāhetabbaṃ. Eko gilāno arogaṛūpo sakkoti antogāmaṃ gantum, eko na sakkoti, ayaṃ “mahāgilāno” nāma. Etassa gilānabhattacham dātābbaṃ. Dve mahāgilānā - eko lābhī abhiññāto bahuṃ khādanīyaṃ bhojanīyaṃ labhati, eko anātho appalābhatāya antogāmaṃ pavisati - etassa gilānabhattacham dātābbaṃ. Gilānabhatte pana divasaparicchedo natthi. Yāva rogo na vūpasammāti, sappāyabhojanaṃ abhuñjanto na yāpeti, tāva bhuñjitabbaṃ. Yadā pana missakayāguṃ vā missakabhattacham vā bhuttassāpi rogo na kuppati, tato paṭṭhāya na bhuñjitabbaṃ.

Gilānupaṭṭhākabhattachampi yaṃ sabbesaṃ pahoti, tam sabbesaṃ dātābbaṃ; no ce pahoti, ṭhītikaṃ katvā gāhetabbaṃ. Idampi dvīsu gilānesu mahāgilānupaṭṭhākassa gāhetabbaṃ, dvīsu mahāgilānesu anāthagilānupaṭṭhākassa. Yaṃ kulaṃ gilānabhattachampi deti gilānupaṭṭhākabhattachampi, tattha yassa gilānassa bhattacham pāpuṇāti tadupaṭṭhākassāpi tattheva gāhetabbaṃ. Gilānupaṭṭhākabhatche

divasaparicchedo natthi, yāva gilāno labhati, tāvassa upaṭṭhākopi labhatīti. Imāni cattāri bhattāni sace evaṃ dinnāni honti “āgantukagamikagilānupaṭṭhākā mama bhikkhaṃ gaṇhantū”ti, piṇḍapātikānampi vaṭṭati. Sace pana āgantukādīnaṃ bhattaṃ nibandhāpemi, “mama bhattaṃ gaṇhantū”ti evaṃ dinnāni honti, piṇḍapātikānaṃ na vaṭṭati.

Aparānipi “dhurabhattaṃ, kuṭibhattaṃ, vārabhatta”nti tīṇi bhattāni. Tattha dhurabhattanti niccabhattaṃ vuccati, taṃ duvidhaṃ - saṅghikaṃ puggalikañca. Tattha yaṃ “saṅghassa dhurabhattaṃ demā”ti nibandhāpitaṃ, taṃ salākabhattagatikaṃ. “Mama nibaddhaṃ bhikkhaṃ gaṇhantū”ti vatvā dinnāṃ pana piṇḍapātikānampi vaṭṭati. Puggalikepi “tumhākaṃ dhurabhattaṃ dammī”ti vutte piṇḍapātiko ce, na vaṭṭati. “Mama nibaddhaṃ bhikkhaṃ gaṇhathā”ti vutte pana vaṭṭati, sādītappaṃ. Sacepi pacchā katipāhe vītivatte “dhurabhattaṃ gaṇhathā”ti vadati, mūle suṭṭhu sampaṭicchitattā vaṭṭati.

Kuṭibhattaṃ nāma yaṃ saṅghassa āvāsaṃ kāretvā “amhākaṃ senāsanavāsino amhākaṃyeva bhattaṃ gaṇhantū”ti evaṃ nibandhāpitaṃ, taṃ salākabhattagatikameva hoti, gahetvā bhuñjitappaṃ. “Amhākaṃ senāsanavāsino amhākaṃyeva bhikkhaṃ gaṇhantū”ti vutte pana piṇḍapātikānampi vaṭṭati. Yaṃ pana puggale pasīditvā tassa vā āvāsaṃ katvā “tumhākaṃ demā”ti dinnāṃ, taṃ tasseva hoti, tasmim̐ katthaci gate nissitakehi bhuñjitappaṃ.

Vārabhattaṃ nāma dubbhikkhasamaye “vārena bhikkhū jaggissāmā”ti dhuragehato paṭṭhāya dinnāṃ, tampi bhikkhāvacanena dinnāṃ piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. “Vārabhatta”nti vutte pana salākabhattagatikaṃ hoti. Sace taṇḍulādīni pesenti, “sāmaṇerā pacitvā dentū”ti, piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. Iti imāni ca tīṇi āgantukabhattādīni ca cattārīti satta, tāni saṅghabhattādīhi saha cuddasa bhattāni honti.

Aṭṭhakathāyaṃ pana vihārabhattaṃ, aṭṭhakabhattaṃ, catukkabhattaṃ, guḷhakabhattanti aññānipi cattāri bhattāni vuttāni. Tattha vihārabhattaṃ nāma vihāre tatruppādabhattaṃ, taṃ saṅghabhattena gahitaṃ. Taṃ pana tissamahāvihāracittalapabbatādīsu paṭisambhidāpattehi khīṇāsavehi yathā piṇḍapātikānampi sakkā hoti paribhuñjituṃ, tathā paṭiggahitattā tādisesu ṭhānesu piṇḍapātikānampi vaṭṭati. “Aṭṭhannaṃ bhikkhūnaṃ dema, catunnaṃ demā”ti evaṃ dinnāṃ pana aṭṭhakabhattañceva catukkabhattañca; tampi bhikkhāvacanena dinnāṃ piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. Mahābhisaṅkhārikena atirasakapūvena pattaṃ pūretvā thaketvā dinnāṃ guḷhakabhattaṃ nāma. Imāni tīṇi salākabhattagatikāneva.

Aparampi guḷakabhattaṃ nāma atthi, idhekacce manussā mahādharmasavanañca vihārapūjañca kāretvā sakalasaṅghassa dātuṃ na sakkomāti, “dve tīṇi bhikkhusatāni amhākaṃ bhikkhaṃ gaṇhantū”ti bhikkhuparicchedajānanatthaṃ guḷake denti, idaṃ piṇḍapātikānampi vaṭṭati. Iti cīvarakkhandhake cīvarabhājanīyaṃ, imasmim̐ pana senāsanakkhandhake senāsanabhājanīyañceva piṇḍapātabhājanīyañca vuttaṃ.

Gilānapaccayabhājanīyaṃ pana evaṃ veditappaṃ - sappiādīsu bhesajjesu rājarājamahāmattā sappissa tāva kumbhasatampi kumbhasahassampi vihāraṃ pesenti, ghaṇṭim̐ paharivā therāsanato paṭṭhāya gahitabhājanaṃ pūretvā dātappaṃ,

piṇḍapātikānampi vaṭṭati. Sace alasajātikā mahātherā pacchā āgacchanti, “bhante, vīsativassānaṃ diyyati, tumhākaṃ t̥hitikā atikkantā”ti na vattabbā, t̥hitikaṃ t̥hapetvā tesam datvā pacchā t̥hitikāya dātabbamaṃ.

“Asukavihāre bahu sappi uppanna”nti sutvā yojanantaravihāratopi bhikkhū āgacchanti, sampattasampattānaṃ t̥hitaṭṭhānato paṭṭhāya dātabbamaṃ. Asampattānampi upacārasīmaṃ pavit̥ṭhānaṃ antevāsikādīsu gaṇhantesu dātabbameva. “Bahiupacārasīmāya t̥hitānaṃ dethā”ti vadanti, na dātabbamaṃ. Sace pana upacārasīmaṃ okkantehi ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāreyeva vā honti, parisāvasena vaḍḍhitā nāma sīmā hoti, tasmā dātabbamaṃ. Saṅghanavakassa dinnepi pacchā āgatānaṃ dātabbameva. Dutiyabhāge pana therāsaṃ āruḷhe pacchā āgatānaṃ paṭṭhamabhāgo na pāpuṇāti, dutiyabhāgato vassaggena dātabbamaṃ. Upacārasīmaṃ pavisitvā yattha katthaci dinnaṃ hoti, sabbasannipātaṭṭhāneyeva bhājetabbamaṃ.

Yasmiṃ vihāre dasa bhikkhū, daseva ca sappikumbhā diyyanti, ekekakumbhavaseneva bhājetabbamaṃ. Eko sappikumbho hoti, dasa bhikkhūhi bhājetvā gahetabbamaṃ. Sace yathāṭṭhitameva “amhākaṃ pāpuṇāti”ti gaṇhanti, duggahitaṃ; gatagataṭṭhāne saṅghikameva hoti. Kumbhaṃ pana āvajjetvā thālake thokaṃ sappiṃ katvā “idaṃ mahātherassa pāpuṇāti, avasesaṃ amhākaṃ pāpuṇāti”ti vatvā tampi kumbheyeva ākiritvā yathicchitaṃ gahetvā gantaṃ vaṭṭati. Sace thinaṃ sappi hoti, lekhaṃ katvā “lekhato parabhāgo mahātherassa pāpuṇāti, avasesaṃ amhāka”nti gahitampi suggahitaṃ, vuttaparichedato ūnādhikesupi bhikkhūsu ca sappikumbhesu ca etenevupāyena bhājetabbamaṃ.

Sace paneko bhikkhu, ekopi kumbho hoti, ghaṇṭiṃ paharivā “ayaṃ mayhaṃ pāpuṇāti”tipi gahetaṃ vaṭṭati. “Ayaṃ paṭṭhamabhāgo mayhaṃ pāpuṇāti, ayaṃ dutiyabhāgo”ti evaṃ thokaṃ thokampi pāpetuṃ vaṭṭati. Esa nayo navaṇītādīsipi. Yasmiṃ pana vippasanne tilatelādimhi lekhā na santiṭṭhati, taṃ uddharitvā bhājetabbamaṃ. Siṅgiveramaricādibhesajjampi avasesapattathālakādisamaṇaparikkhāropi sabbo vuttānurūpeneva nayena suṭṭhu sallakkhetvā bhājetabboti.

Pāḷiṃ aṭṭhakathañceva, oloketvā vicakkhaṇo;
Saṅghike paccaye evaṃ, appamattova bhājayeti.

Iti sabbākārena paccayabhājanīyakathā niṭṭhitā.

Sammannitvā t̥hapitayāgubhājakādīhi bhājanīyaṭṭhānaṃ āgatamanussānaṃ anāpucchitvāva upaḍḍhabhāgo dātabbo, asammatehi pana apaloketvā dātabbo. Sammatena appamattakavissajjanakena bhikkhunā cīvarakammaṃ karontassa “sūciṃ dehi”ti vadato ekā dīghā, ekā rassāti dve sūciyo dātabbā. “Avibhattaṃ saṅghikaṃ bhaṇḍa”nti pucchitabbakiccaṃ natthi. Pippalakatthikassa eko pippalako, addhānakantāraṃ paṭipajjitukāmassa upāhanayugaḷaṃ, kāyabandhanatthikassa kāyabandhanaṃ, “aṃsabaddhako me jiṇṇo”ti āgatassa aṃsabaddhako, parissāvanatthikassa parissāvanaṃ dātabbamaṃ. Dhammakaraṇatthikassa dhammakaraṇo. Sace paṭako na hoti, dhammakaraṇo paṭakena saddhiṃ dātabbo. “Āgantukapaṭṭaṃ āropessāmī”ti yācantassa kusiyā ca aḍḍhakusiyā ca pahonakaṃ dātabbamaṃ. “Maṇḍalaṃ nappahotī”ti āgatassa maṇḍalaṃ ekaṃ dātabbamaṃ, aḍḍhamāṇḍalāni dve dātabbāni. Dve maṇḍalāni yācantassa na

dātabbāni. Anuvātaparibhaṇḍatthikassa ekassa cīvarassa pahonakaṃ dātabbaṃ. Sappinavanītādiatthikassa gilānassa ekaṃ bhesajjaṃ nāḷimattaṃ katvā tato tatiyakotṭhāso dātabbo. Evaṃ tīṇi divasāni datvā nāḷiyā paripuṇṇāya catutthadivasato paṭṭhāya saṅghaṃ pucchitvā dātabbaṃ. Guḷapiṇḍepi ekadivasam tatiyabhāgo dātabbo. Evaṃ tīhi divasehi niṭṭhite piṇḍe tato paraṃ saṅghaṃ pucchitvā dātabbaṃ. Sesaṃ sabbattha uttānamevāti.

Pakkhikabhaddādikathā niṭṭhitā.

Senāsanakkhandhakavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Tīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. 2. Ο Κανόνας της διαγωγής - Σχόλια. 4. Σχόλια για το μικρό κεφάλαιο. 6. Η ενότητα για τα καταλύματα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org